

**PARLEMENT BRUXELLOIS
BRUSSELS PARLEMENT**

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE COMMUNE**

_____

**Compte rendu intégral
des interpellations et
des questions**

_____

Commission de la Santé

_____

**RÉUNION DU
MERCREDI 24 JANVIER 2018**

_____

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE**

_____

**Integraal verslag
van de interpellaties en
de vragen**

_____

Commissie voor de Gezondheid

_____

**VERGADERING VAN
WOENSDAG 24 JANUARI 2018**

_____

Le **Compte rendu intégral** contient le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs. Les traductions - *imprimées en italique* - sont publiées sous la responsabilité du service des comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

Publication éditée par le
Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale
Direction des comptes rendus
tél 02 549 68 02
fax 02 549 62 12
e-mail criv@parlement.brussels

Les comptes rendus peuvent être consultés à l'adresse
www.parlement.brussels

Het **Integraal verslag** bevat de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling - *cursief gedrukt* - verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

Publicatie uitgegeven door het
Brussels Hoofdstedelijk Parlement
Directie verslaggeving
tel 02 549 68 02
fax 02 549 62 12
e-mail criv@parlement.brussels

De verslagen kunnen geconsulteerd worden op
www.parlement.brussels

SOMMAIRE

INTERPELLATIONS	7
Interpellation de Mme Brigitte Grouwels	7
à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,	
et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,	
concernant "le risque de dénutrition des personnes âgées dans les maisons de repos et de soins".	
Discussion – Orateurs :	10
Mme Magali Plovie (Ecolo)	
Mme Hannelore Goeman (sp.a)	
M. Zahoor Ellahi Manzoor (PS)	
M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni	
Mme Brigitte Grouwels (CD&V)	
Interpellation de Mme Liesbet Dhaene	24
à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,	
et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,	
concernant "le basculement d'institutions monocommunautaires de la Cocof vers la	

INHOUD

INTERPELLATIES	7
Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels	7
tot de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
en tot de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
betreffende "het risico op ondervoeding van senioren in rust- en verzorgingstehuizen".	
Bespreking – Sprekers:	10
Mevrouw Magali Plovie (Ecolo)	
Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a)	
De heer Zahoor Ellahi Manzoor (PS)	
De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College	
Mevrouw Brigitte Grouwels (CD&V)	
Interpellatie van mevrouw Liesbet Dhaene	24
tot de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
en tot de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
betreffende "de overgang van mono-communautaire Cocof-instellingen naar de	

Cocom".		GGC".	
Discussion – Orateurs :	25	Bespreking – Sprekers:	25
Mme Hannelore Goeman (sp.a)		Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a)	
M. Alain Maron (Ecolo)		De heer Alain Maron (Ecolo)	
M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni		De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College	
Mme Liesbet Dhaene (N-VA)		Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA)	
Interpellation de Mme Hannelore Goeman	36	Interpellatie van mevrouw Hannelore Goeman	36
à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,		tot de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,		en tot de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
concernant "la lettre ouverte de 96 médecins sur les conséquences de la pollution de l'air à Bruxelles".		betreffende "de open brief van 96 artsen over de gevolgen van de luchtvervuiling in Brussel".	
Discussion – Orateurs :	38	Bespreking – Sprekers:	38
Mme Annemie Maes (Groen)		Mevrouw Annemie Maes (Groen)	
M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni		De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College	
M. Michaël Verbauwheide (PTB*PVDA-GO!)		De heer Michaël Verbauwheide (PTB*PVDA-GO!)	
Mme Hannelore Goeman (sp.a)		Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a)	
QUESTIONS ORALES	47	MONDELINGE VRAGEN	47
Question orale de Mme Hannelore Goeman	47	Mondelinge vraag van mevrouw Hannelore Goeman	47
à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,		aan de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,	
et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé,		en aan de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezond-	

la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

concernant "les maisons médicales".

Question orale de Mme Hannelore Goeman 51

à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

concernant "les services de garde de médecins généralistes".

Question orale de M. Dominiek Lootens-Stael 56

à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

concernant "la popularité croissante du gaz hilarant et les conséquences dommageables pour la santé".

Question orale de Mme Hannelore Goeman 59

à M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

et à M. Didier Gosuin, membre du Collège réuni, compétent pour la Politique de la santé, la Fonction publique, les Finances, le Budget et les Relations extérieures,

heidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

betreffende "de wijkgezondheidscentra".

Mondelinge vraag van mevrouw Hannelore 51
Goeman

aan de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

en aan de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

betreffende "de huisartsenwachtposten".

Mondelinge vraag van de heer Dominiek 56
Lootens-Stael

aan de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

en aan de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

betreffende "de stijgende populariteit van lachgas en de schadelijke gevolgen voor de gezondheid".

Mondelinge vraag van mevrouw Hannelore 59
Goeman

aan de heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

en aan de heer Didier Gosuin, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Gezondheidsbeleid, het Openbaar Ambt, de Financiën, de Begroting en de Externe Betrekkingen,

---

concernant "le baromètre hospitalier de la Mutualité chrétienne".

betreffende "de ziekenhuisbarometer van de Christelijke Mutualiteit".

*Présidence : Mme Simone Susskind, doyenne d'âge.
Voorzitterschap: mevrouw Simone Susskind, oudste lid in jaren.*

INTERPELLATIONS

Mme la présidente.- L'ordre du jour appelle les interpellations.

INTERPELLATION DE MME BRIGITTE GROUWELS

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "le risque de dénutrition des personnes âgées dans les maisons de repos et de soins".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni Guy Vanhengel répondra à l'interpellation.

La parole est à Mme Grouwels.

Mme Brigitte Grouwels (CD&V) (*en néerlandais*).- *Humo a publié le 6 juillet 2017 un article très préoccupant sur la dénutrition des résidents d'une maison de repos et de soins (MRS) bruxelloise. Le magazine avait été alerté par un médecin de Wemmel qui a mené sa propre enquête, d'où il ressort que 20% des seniors sont sous-alimentés et 60% en passe de l'être.*

Ce médecin a constaté également une dégradation des soins dans les maisons de repos (MR) où il se

INTERPELLATIES

Mevrouw de voorzitter.- Aan de orde zijn de interpellaties.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW BRIGITTE GROUWELS

TOT DE HEER GUY VANHENGEL, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDSBELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

EN TOT DE HEER DIDIER GOSUIN, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDSBELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "het risico op ondervoeding van senioren in rust- en verzorgings-tehuizen".

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy Vanhengel zal de interpellatie beantwoorden.

Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels (CD&V).- Humo publiceerde op 6 juli 2017 een zeer verontrustend artikel over ondervoeding bij bewoners van een Brussels rust- en verzorgingstehuis. Een huisarts uit Wemmel die zijn patiënten zienderogen zag vermageren trok aan de alarmbel. Zijn ongerustheid bracht hem ertoe zelf een onderzoek te voeren. Het resultaat is onthutsend: 20% van de senioren is ondervoed en 60% balanceert op de grens van de ondervoeding.

rend régulièrement.

Il a mené une étude avec un étudiant en dernière année de médecine, selon un protocole scientifique validé, qui comprend le calcul de l'indice de masse corporelle (IMC) et l'analyse d'échantillons sanguins. Une étude similaire de l'Université de Gand en 2012 avait abouti aux mêmes conclusions. L'enquête menée par la journaliste Linda Nasser pour le programme Pano dans quelques maisons de repos (MR) privées en Flandre confirme également celles-ci.

Selon les résultats de l'étude du médecin en question, les 60% de personnes âgées qui présentent un risque de dénutrition sont plus sensibles aux infections et pathologies associées, ainsi qu'aux risques de chute et de fracture. Leur prothèse dentaire est rarement adaptée, car peu de dentistes se rendent en MR et les patients sont difficilement transportables

Une donnée intéressante de l'article concerne l'heure du repas du soir, distribué moins de huit heures après le petit déjeuner et alors que le personnel de jour est encore présent. Cela explique le manque d'appétit des résidents, généralement peu actifs.

D'autres facteurs influencent l'appétit des résidents, comme la médication administrée, la présentation des repas, l'environnement, la vaisselle et les couverts utilisés, les compagnons de table et, bien entendu, l'état de santé individuel. Le personnel est-il suffisamment nombreux pour veiller à ce que les résidents mangent suffisamment ?

Les personnes âgées doivent se sentir chez elles en MR, comme à la maison, et pas comme dans une usine qui traite les résidents à la chaîne.

L'article évoque également la succession beaucoup trop rapide des repas en journée et le laps de temps important entre le repas du soir et le petit déjeuner. Des économies sont manifestement aussi réalisées sur les repas.

L'article et l'émission de Pano sont alarmants et nous craignons que la situation dénoncée ne soit largement répandue. Nous insistons à nouveau sur

Hij onderzocht het bloed van bewoners met een onverklaarbaar gewichtsverlies. De bloedafnames wezen op een gebrek aan foliumzuur, vitamine B12 en aan het eiwit prealbumine, wat op ondervoeding wijst. Hij ziet tevens een achteruitgang van de verzorging in de rusthuizen waar hij vaak komt.

Samen met een laatstejaarsstudent geneeskunde zette hij een screening op het getouw. Hun onderzoek verliep volgens een gevalideerd, wetenschappelijk protocol waarbij de Body Mass Index (BMI) wordt gemeten en bloedstalen worden onderzocht. De Universiteit Gent voerde in 2012 een soortgelijke studie en kwam tot dezelfde vaststelling. Sinds de publicatie van het artikel kwamen nog meer zaken aan het licht. Op televisie werd een reportage van het programma Pano uitgezonden. Journaliste Linda Nasser deed onderzoek in enkele commerciële rusthuizen in Vlaanderen. De conclusies waren van dezelfde aard als die van het artikel in Humo en hebben de gemeenschap gechoqueerd.

Die studie van die arts over het Brusselse rusthuis leidt tot interessante resultaten. Het interessantste was het onderzoek over de 60% senioren voor wie ondervoeding dreigde. Het is bewezen dat de algemene gezondheidssituatie van deze mensen zwaar wordt ondermijnd. Ze zijn vatbaarder voor infecties en aanverwante ziektes. Wie sterk vermagert, verliest spiermassa, waardoor het risico op vallen en breuken toeneemt. Daarnaast moet het kunstgebit van iemand die vermagert, worden aangepast. Dat gebeurt vaak niet, omdat er geen of weinig tandartsen langsgaan in een rusthuis en de patiënt vaak moeilijk vervoerbaar is. Ik heb er vroeger al voor gepleit dat tandartsen veel meer aandacht zouden besteden aan het gebit van senioren en zeker van rusthuisbewoners.

Een interessant gegeven in het artikel is de tijdsperiode waarin een rusthuisbewoner aan tafel gaat. Meestal worden het ontbijt, het middagmaal en het avondeten opgediend binnen een periode van acht uur omdat er dan meer dagpersoneel aanwezig is. De periode tussen het middag- en het avondmaal is redelijk kort. Aangezien veel bewoners niet erg actief zijn, hebben ze dan nog niet veel eetlust.

l'importance de la qualité des soins dans nos MR.

Avez-vous pris connaissance des constats et de l'étude de ce médecin ? De quelles MR est-il question dans cet article ? Êtes-vous informé de plaintes similaires dans d'autres MR de la Cocom ?

Quelles sont les mesures prises en cas de constat de situations intolérables par le service d'inspection de l'administration de la Cocom ? Des contrôles sont-ils également effectués au moment des repas ?

Er zijn nog meer factoren die de eetlust van rusthuisbewoners beïnvloeden: de toegediende medicatie, de manier waarop de maaltijd wordt opgediend (meer bepaald de presentatie), de omgeving (een al dan niet aangenaam ingerichte eetzaal), het servies en bestek, de medebewoners van het rusthuis met wie ze aan tafel zitten en natuurlijk ook de gezondheidstoestand van elke individuele bewoner. Hoe zit het met het personeel in het rusthuis? Zijn de personeelsleden voldoende talrijk om te helpen? Gaan ze na hoeveel de bewoners bij elke maaltijd eten? Ook dat is belangrijk, zeker voor patiënten met beginnende dementie.

Rusthuizen zijn de nieuwe thuis voor veel van onze bejaarden. Ze moeten zich er thuis voelen en behandeld worden als thuis. Er moet zo veel mogelijk rekening worden gehouden met hun wensen. Rusthuizen mogen geen fabrieken zijn waar aan de lopende band gewerkt wordt.

Tot slot wordt er in het artikel op gewezen dat veel rusthuizen het eten volgens een bepaald schema opdienen. De maaltijden volgen overdag veel te snel op elkaar, zodat de senioren vaak geen trek hebben. Na het avondmaal krijgen ze maar liefst zeventien uur geen eten of drinken. Daarnaast mag het eten niet meer kosten dan 4 euro per dag en per inwoner. Hierop wordt blijkbaar zwaar bespaard.

Het artikel en de Pano-uitzending verontrusten ons ten zeerste en we vrezen dat dit een tamelijk wijdverspreide situatie is. We benadrukken opnieuw het belang van goede zorg in onze rusthuizen.

Bent u op de hoogte van de vaststellingen en de studie van deze huisarts? Over welke rusthuizen handelt dit artikel? Het merendeel van de rusthuizen in Brussel valt onder de bevoegdheid van de GGC. Hebt u weet van soortgelijke klachten in andere GGC-rusthuizen?

De inspectiedienst van de GGC-administratie voert controles uit. Hoe wordt er opgetreden bij het vaststellen van wantoestanden, zoals de ondervoeding van ouderen? Zijn er ook controles tijdens de maaltijden?

Discussion

Mme la présidente.- La parole est à Mme Plovie.

Mme Magali Plovie (Ecolo).- Les constats et témoignages qui me sont parvenus sont un peu alarmants. La dénutrition peut avoir plusieurs causes. Tout changement de lieu ou de mode de vie peut provoquer du stress, voire un état dépressif se traduisant par une perte d'appétit : un deuil, l'admission en maison de repos (MR), en maison de repos et de soins (MRS) ou un séjour chez les enfants font partie de ces moments de vie perturbateurs. Le retour à la maison ou en MR à la suite d'une hospitalisation s'accompagne généralement aussi d'une perte de poids.

Des problèmes de santé expliquent également ces pertes de poids, mais je voudrais aussi insister sur la qualité de la nourriture qui est proposée en MR. À ce sujet, Soir Mag a consacré un reportage à la malnutrition en MR. Dans ce cadre, le Dr Mark Huylebroeck est arrivé à un constat effarant dans les MR privées dans lesquelles il officie, à savoir que huit résidents sur dix sont mal nourris. Il s'avère que c'est loin d'être une exception dans le milieu des MR.

En sa qualité de médecin généraliste, il s'occupe de résidents d'une MRS privée dite commerciale, propriétaire d'un grand groupe immobilier européen spécialisé dans ce genre de placements rentables. Il dénonce le fait que la recherche du profit prend souvent le pas sur le bien-être du patient. Il a ainsi mené une enquête auprès de 160 des 218 pensionnaires de cette résidence. Ainsi, si 17% des résidents sont en bonne santé, 62% d'entre eux sont à la limite de la malnutrition et 21% sont carrément en état de sous-nutrition.

Si, pour certains d'entre eux, cette situation est due à l'âge ou à leur état de santé, le médecin peut mettre en avant plusieurs facteurs généraux : la qualité et la variété des plats proposés, leur présentation, leur mode d'administration et l'horaire des repas. Son témoignage évoque en effet le prix, la confection, la diversité et la complexité des repas servis dans certaines MR.

Il affirme ceci : "Alors que le résident paie en

Bespreking

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Plovie heeft het woord.

Mevrouw Magali Plovie (Ecolo) *(in het Frans).*- *Ondervoeding kan meerdere oorzaken hebben. Een verandering van levenswijze of een verhuizing kan stress en depressie veroorzaken en die kunnen op hun beurt leiden tot verminderde eetlust. Patiënten die na een ziekenhuisverblijf terugkeren naar huis of naar een rusthuis, krijgen vaak te maken met gewichtsverlies.*

Dat is weliswaar ook deels te wijten aan gezondheidsproblemen, maar ik wil toch ook de kwaliteit van het eten in rusthuizen onder de aandacht brengen. In een onderzoek naar ondervoeding in rusthuizen, dat in Soir Mag verscheen, kwam dokter Huylebroeck tot de verbijsterende vaststelling dat acht op de tien gasten in de private rusthuizen waar hij werkt, lijden aan ondervoeding. Dat blijkt verre van een uitzondering in rusthuizen.

Hij is de huisarts van de bewoners van een privérusthuis dat eigendom is van een grote Europese vastgoedgroep die zich specialiseert in dergelijke rendabele investeringen. Hij klaagt aan dat de jacht op winst vaak voorrang krijgt op het welzijn van de patiënt. Een onderzoek bij 160 van de 218 rusthuisbewoners bracht aan het licht dat 17% in goede gezondheid verkeert, 62% net niet en 21% ronduit ondervoed is.

Bij sommigen is dat het gevolg van hun leeftijd of hun gezondheidstoestand, maar ook een aantal algemene factoren, zoals de kwaliteit, de variatie, de presentatie, de toediening en het uur van de maaltijd, spelen een rol.

Volgens de huisarts betaalt een rusthuisbewoner gemiddeld 65 euro per dag voor zijn verblijf, terwijl in een groot aantal rusthuizen slechts 2,90 tot 4 euro daarvan naar industrieel bereide maaltijden gaat.

Er zijn in België drie grote, private rusthuisgroepen, goed voor zo'n 25.000 bedden. In een van die groepen kookt een centrale keuken voor een dertigtal rusthuizen met alles bij elkaar

moyenne 65 euros par jour pour son séjour - sans compter l'intervention de l'État -, dans bon nombre de MR, entre 2,90 et 4 euros à peine de ce budget sont consacrés quotidiennement à ces repas, préparés dans de grandes cuisines industrielles et distribués dans les différentes MR."

Il existe trois grands groupes de maisons de repos privées commerciales en Belgique, qui représentent quelque 25.000 lits. Dans l'un de ces groupes, une cuisine centrale dessert une trentaine de maisons de repos, soit 6.000 pensionnaires. On peut tolérer une cuisine d'hôpital fade et triste pendant une semaine ou deux, mais pas pour le restant de ses jours.

L'enquête pointe aussi l'insuffisance de personnel et le fait que les aides-soignants n'ont pas le temps de se soucier de la manière dont les patients mangent. De même, les horaires sont problématiques et très variables. Sur le plan diététique, un manque de fruits et légumes est constaté.

Pourtant, on observe que certaines MR commencent à fonctionner différemment en proposant, au petit-déjeuner, un self-service permettant aux résidents de manger comme ils le souhaitent.

Une circulaire permet, depuis le 1er juillet 2014, de financer dans tous les hôpitaux, à l'exception des hôpitaux psychiatriques, des hôpitaux spécialisés isolés et des hôpitaux et services gériatriques isolés de soins palliatifs, la mise en place d'une équipe nutritionnelle, qui doit être composée au minimum d'un diététicien, d'un infirmier, d'un médecin, d'un pharmacien et d'un responsable de la cuisine. Il s'agit d'une possibilité et non d'une obligation. C'est un progrès, mais à condition que les budgets soient réellement alloués aux hôpitaux.

Qu'en est-il dans les maisons de repos ? De telles équipes nutritionnelles existent-elles ? Dans la négative, ne faudrait-il pas encourager cette idée ?

Pourquoi ne pas associer les comités de résidents des maisons de repos à la composition des menus ? Il est essentiel de les intégrer à la définition des repas et, peut-être, au choix des

zo'n 6.000 bewoners. Smakeloze ziekenhuiskost valt wel enkele weken te slikken, maar niet voor de rest van je leven.

Het onderzoek wijst ook op het gebrek aan personeel en het feit dat verpleeghulpen geen tijd hebben om zich met de eetgewoonten van de bewoners bezig te houden. De erg variabele uren vormen een probleem en rusthuisbewoners blijken nauwelijks groeten en fruit te eten.

Nochtans blijken een aantal rusthuizen het over een andere boeg te gooien door het ontbijt in de vorm van een selfservicebuffet op te dienen waar bewoners zelf kiezen wat en hoeveel ze eten.

Sinds 1 juli 2014 is er een circulaire die het mogelijk maakt om voedingsteams te financieren in ziekenhuizen. Zo'n team bestaat uit ten minste een diëtist, een verpleegkundige, een arts, een apotheker en een keukenverantwoordelijke.

Hebben rusthuizen ook zo'n voedingsteam? Zouden we dat niet moeten stimuleren?

Waarom worden de bewonerscomités van rusthuizen niet betrokken bij de samenstelling van de menu's?

Onderneemt u gerichte actie om ondervoeding in de Brusselse rusthuizen op te sporen?

Zou het geen goed idee zijn om de maaltijden op latere uren te serveren?

Hoe kan de inspectie de kwaliteit van het eten controleren?

Hoeveel openbare en private rusthuizen hebben het Goodfoodkantinlabel van Leefmilieu Brussel aangevraagd?

Stimuleert u rusthuizen om het Goodfoodkantinlabel te behalen en om zich te laten begeleiden om hun aanbestedingsvoorwaarden in die zin te wijzigen? Krijgen ze van u een lijst met de belangrijkste voorwaarden?

critères du cahier des charges.

Existe-t-il par ailleurs des actions de dépistage de la dénutrition ciblées sur les maisons de repos en Région bruxelloise ?

Pour ce qui est des horaires des repas, ne serait-il pas intéressant de les aménager ? En effet, la réglementation prévoit qu'il ne faut pas distribuer de repas en fin de journée avant 17h30. Il s'avère dans les faits que ces repas sont distribués à 17h29 alors que cela pourrait avoir lieu bien plus tard.

Qu'en est-il de l'inspection ? Comment le service d'inspection peut-il contrôler la qualité de la nutrition ? Nos arrêtés comportent des règles de contrôle bien strictes et des exigences par rapport aux MR. Mais qu'en est-il de la qualité des repas ? Comment permettre une inspection à ce niveau ?

Enfin, en ce qui concerne la qualité de la nourriture, Bruxelles Environnement a lancé un label gratuit "Cantine good food" destiné aux cantines bruxelloises d'écoles, d'hôpitaux, d'entreprises, de crèches, de sociétés de restauration collective, etc., mais aussi de MR. Pouvez-vous nous préciser le nombre de MR publiques et privées ayant demandé le label "Cantine good food" ?

En tant que ministre de la Santé également en charge des MR, avez-vous sensibilisé les MRS à évoluer vers une cantine durable et à obtenir le label "Cantine good food" et à être accompagnées pour adapter leur cahier des charges en ce sens ? Mettez-vous à disposition des modèles de cahiers des charges ?

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (*en néerlandais*).- *Les chiffres relatifs à la dénutrition des personnes âgées dans les maisons de repos (MR) sont choquants. Il n'y a pas si longtemps, j'ai passé une journée dans une MR de la Cocom et pu faire l'expérience du temps nécessaire pour aider une personne âgée à manger.*

Les résidents de cette MR des Marolles m'ont paru entourés de beaucoup d'amour, ce qui ne semble

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- De cijfers zijn choquerend. Het is vreselijk dat zo veel ouderen in de rusthuizen ondervoed zijn. Ik heb nog niet zo lang geleden een dagje meegelopen in een GGC-rusthuis. Toen heb ik aan den lijve ondervonden dat het ongelooflijk tijdrovend kan zijn om ouderen te helpen met eten. Ik heb zelf een demente patiënt geholpen die niets meer kon en dat duurde ruim een halfuur.

pas être le cas dans le reportage de Pano, où l'on voit des personnes âgées livrées à elles-mêmes au moment des repas, faute de personnel, face à une nourriture dont la qualité laisse à désirer.

La Cocom procéderait actuellement à un contrôle de toutes les MR qu'elle administre. La dénutrition, la qualité de la nourriture et les normes d'encadrement font-ils partie des critères de contrôle ?

La Commission Bien-Être du Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (RVG) s'est rendue il y a peu aux Pays-Bas pour découvrir une maison de repos organisée en groupes de vie, encadrés chacun en permanence par deux membres du personnel. Je suis convaincue du caractère essentiel d'une approche personnalisée pour résoudre le problème de la dénutrition. Existe-t-il à Bruxelles des exemples d'expériences semblables ou des projets en ce sens ?

Mme la présidente.- La parole est à M. Manzoor.

M. Zahoor Ellahi Manzoor (PS).- Divers articles ont révélé que de nombreux résidents en maison de repos (MR) souffriraient de dénutrition.

La restauration collective liée aux structures d'hébergement constitue souvent un point d'attention pour les résidents. Certes, dans les MR dépendant des centres publics d'action sociale (CPAS) qui font appel à des prestataires, les procédures de marché public tendent aujourd'hui à intégrer des critères de qualité, de variété et de pourcentage d'aliments bio, critères notamment mis en exergue par des initiatives visant à développer le concept de cantine durable. Certaines MR conservent même une équipe en

Ik had het gevoel dat de mensen in dat rusthuis van de GGC in de Marollen met heel veel liefde werden omringd. Uit de Pano-reportage blijkt echter dat het ook anders kan. Daarin was het helpen met eten van ouderen bandwerk geworden. Er was echt te weinig tijd. Mensen werden aan tafel gezet en aan hun lot overgelaten. Daardoor geraken ze ondervoed. Dat heeft sowieso te maken met personeelsgebrek, maar als we de beelden mogen geloven, liet ook de kwaliteit van het voedsel te wensen over.

Als ik het goed begrepen heb, is de GGC bezig met een doorlichting van alle GGC-rusthuizen. Komt ondervoeding daarin aan bod? Is er ook aandacht voor de kwaliteit van het voedsel en voor de normen van de personeelsbezetting?

De commissie voor Welzijn van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie is onlangs naar Nederland geweest om kennis te maken met een dementieproject. Daar werd het rusthuis gereorganiseerd in leefgroepen. Per leefgroep waren er voortdurend twee personeelsleden aanwezig om de bejaarden te helpen. Er werd samen gekookt en gegeten. Ik heb heel sterk de indruk dat persoonlijke aandacht enorm helpt om onder meer het probleem van ondervoeding aan te pakken. Zijn er in Brussel voorbeelden waar er op een soortgelijke manier wordt gewerkt? Zijn er plannen om dat in de toekomst te doen?

Mevrouw de voorzitter.- De heer Manzoor heeft het woord.

De heer Zahoor Ellahi Manzoor (PS) (in het Frans).- *Catering is vaak een aandachtspunt voor bewoners van rust- en verzorgingstehuizen, ondanks het feit dat de OCMW-rusthuizen steeds vaker en steeds ruimere kwaliteitscriteria opnemen in hun aanbestedingsprocedures.*

Massacatering biedt niet altijd een garantie voor kwaliteit, onder meer op het vlak van verpakking en porties. De presentatie van het voedsel, de inrichting van de eetzaal en de begeleiding bij het eten spelen ook een grote rol.

Ook wij zijn van mening dat de tijdstippen van de maaltijden niet zo geschikt zijn. Voor de

interne.

Toutefois, la restauration collective en grande quantité n'est pas toujours gage de qualité. Le recours au conditionnement en plateaux-repas et les portions retenues ne sont pas toujours un plaisir pour les yeux. La présentation des plats, l'aspect des salles de restauration et l'accompagnement des résidents ont beaucoup d'importance. Pour certains résidents seuls en chambre, la restauration correcte est un facteur de bien-être qui entre en ligne de compte dans les soins.

Nous rejoignons l'appréciation selon laquelle les heures de repas et l'écart trop court entre les repas de midi (12h00) et du soir (entre 17h00 et 17h30), souvent exclusivement liés à la gestion du personnel et aux horaires des équipes, expliquent que certains seniors n'aient pas encore faim au moment du souper.

Les contrôles réalisés par Brulabo concernent les risques sanitaires ou la présence de sel. Il n'existe pas, à ce stade, de cadre précis pour une approche qualitative comprenant des normes mesurables au niveau de la qualité, de l'apport en calories, du pourcentage d'aliments bio, de la journée alimentaire, de la présentation, etc.

Lorsqu'ils observent un régime alimentaire sans sel, sans gras, sans sucre, sans gluten ou tenant compte de diverses allergies ou de problèmes de déglutition, les repas sont rarement attrayants et savoureux. La rupture avec les habitudes alimentaires qui prévalaient avant l'entrée en MR est aussi un élément important.

Même si le facteur du prix explique en partie l'absence de variété, il conviendrait cependant de prévoir deux menus différents et, pourquoi pas, un menu végétarien, comme c'est déjà le cas dans certaines MR.

Une réflexion sur la variété des menus et la participation spécifique des résidents, dans le cadre d'un véritable processus de consultation, doit être généralisée. Dans certains cas, il pourrait suffire d'encadrer les pratiques existantes.

L'interpellation aborde un autre élément non

personeelsplanning is het gemakkelijker om de middagmaaltijd om 12 uur en de avondmaaltijd tussen 17 en 17.30 uur te serveren, maar voor de meeste mensen zit daar te weinig tijd tussen en die hebben 's avonds dus nog geen honger.

De controles door Brulabo hebben betrekking op de sanitaire risico's en het zoutgehalte van de maaltijden. Er bestaan immers nog geen specifieke en meetbare normen rond kwaliteit, caloriegehalte, hoeveelheid biologische voeding, presentatie enzovoort.

Het is ook niet zo evident om smakelijke collectieve maaltijden te verzorgen waarbij rekening wordt gehouden met alle mogelijke diëten, zoals die zonder zout, vet, suiker of gluten, evenals allergieën en eventuele slikproblemen. Bovendien hielden de meeste rusthuisbewoners er voor hun opname wellicht heel andere eetgewoontes op na.

Ook de prijs is een verklaring voor het gebrek aan variatie in de voeding. Toch zouden we minstens twee menu's moeten voorstellen met eventueel een vegetarisch aanbod, zoals dat in sommige rusthuizen al gebeurt. Ook zouden de bewoners zelf meer betrokken moeten worden bij het uitwerken van afwisselende menu's.

Voorts heeft de mond- en gebitstoestand een grote invloed op de eetlust, terwijl vele rusthuisbewoners naar het schijnt lange tijd niet meer naar de tandarts zijn geweest. Daar bestaat bij mijn weten ook geen reglementair kader voor. Daarom zou het nuttig zijn om een tandheelkundig preventiebeleid en een specifiek protocol uit te werken om er zeker van te zijn dat het gebit van de mensen hen voldoende in staat stelt om te kauwen en zich naar behoren te voeden.

Kortom, wij vragen op korte termijn om twee maatregelen: een kader waarbij de bewoners betrokken worden bij de menukeuze met controle op de kwaliteit en het caloriegehalte en, anderzijds, dat rusthuisbewoners regelmatig een tandarts zien.

négligeable, à savoir celui de la santé bucco-dentaire des résidents. Cet aspect influence évidemment l'appétit des intéressés et leur capacité de se nourrir. Il semblerait que, souvent, les personnes admises en MR n'aient plus consulté un dentiste depuis longtemps. La plupart des interventions portent sur des extractions. Si un cadre existe pour l'équipe soignante, la pharmacie, la présence de médecins coordinateurs ou la conclusion d'une convention avec un hôpital, il n'existe rien, à notre connaissance, pour la dentisterie. Il serait utile d'élaborer une politique de prévention dentaire et un protocole spécifique en la matière. Les prothèses et leur caractère adapté et la présence de dents en suffisance jouent en effet un rôle déterminant sur la capacité de mastiquer et d'ingérer les aliments.

Nous estimons donc, à ce stade, que deux mesures sont à mettre en place : d'une part, un cadre qui intègre l'avis des résidents dans le choix des menus, avec contrôle de la qualité et de la quantité calorique des repas et, d'autre part, des visites régulières chez le dentiste.

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Je répondrai d'abord aux questions de Mme Grouwels.*

(poursuivant en français)

Je reviendrai ensuite en détail sur la réglementation et la législation existantes, ce qui me permettra de répondre déjà en grande partie aux questions posées par Mme Plovie et ses collègues.

(poursuivant en néerlandais)

L'administration de la Cocom n'a pas reçu d'informations ou de plaintes concernant l'étude et les constats effectués par le médecin généraliste qui s'exprime dans Humo.

(poursuivant en français)

À ce sujet, je vous livre mon opinion personnelle.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Ik zal eerst de vragen van mevrouw Grouwels beantwoorden.

(verder in het Frans)

Vervolgens bespreek ik de bestaande regels en wetten in detail. Daarmee geef ik al een groot deel van de antwoorden.

(verder in het Nederlands)

De administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ontving geen informatie of klachten inzake de studie en de vaststellingen van de huisarts die zich uitspreekt in Humo.

(verder in het Frans)

Laat ik u zeggen wat ik daar persoonlijk over denk.

(poursuivant en néerlandais)

Ce qui me dérange, c'est qu'un médecin s'adresse à un magazine comme Humo plutôt qu'à la Cocom pour dénoncer ce type de problème.

Aucune plainte ne nous étant parvenue au sujet de la dénutrition dans les MR, nous ne savons pas de quelle institution il s'agit. Nos services ont donc mené des recherches informelles. Elles ont donné lieu à une affaire délicate que nous ferions peut-être mieux d'aborder à huis clos, parce que des noms seront inévitablement cités.

La Cocom ne reçoit annuellement qu'une ou deux plaintes officielles concernant des cas de dénutrition dans ses MR.

Les causes de dénutrition peuvent être physiques, médicales, psychiques ou sociales. Dans leur pratique quotidienne, les MR doivent adopter des mesures préventives et dépister la dénutrition à temps.

L'alimentation et le problème de dénutrition et de déshydratation dans les MR ont fait l'objet d'une grande attention lors de l'établissement des normes avec le Conseil consultatif de la santé et de l'aide aux personnes. Le chapitre 2, première section, de la réglementation prévoit des dispositions à ce sujet.

(poursuivant en français)

Les services d'inspection effectuent des contrôles pour vérifier si les menus proposés correspondent aux besoins des résidents, par exemple à ceux des diabétiques. Beaucoup de résidents ont en effet des besoins alimentaires particuliers.

Nous contrôlons aussi l'existence d'une procédure conciliant les besoins alimentaires avec le plaisir de manger.

(poursuivant en néerlandais)

Pour combattre la dénutrition, il faut que les personnes âgées puissent savourer un repas qui soit appétissant.

(poursuivant en français)

(verder in het Nederlands)

Wat mij daarbij stoort is dat huisartsen, die toch heel goed weten hoe de vork in de steel zit, zich niet tot de juiste instantie wenden. Ze moeten niet bij een blad als Humo aankloppen om een klacht in te dienen als er zich een probleem voordoet. Ze moeten zulke problemen bij de GGC melden. Ik kan begrijpen dat de rusthuisbewoners zelf of hun familieleden dat niet weten, maar een huisarts zou daar wel van op de hoogte moeten zijn en minstens ook de moeite moeten nemen om de bevoegde instanties in te lichten, al verwijt ik die arts niet dat hij deze zaak publiekelijk heeft aangekaart.

Als wij geen klachten ontvangen over ondervoeding in rusthuizen en die rusthuizen ook niet bij naam genoemd worden, kunnen wij niet weten over welke instellingen het gaat, tenzij we natuurlijk zelf op informele wijze op zoek gaan. De diensten hebben dat gedaan, wat aanleiding gaf tot een delicate kwestie die we misschien beter in een gesloten zitting zouden behandelen, omdat er onvermijdelijk namen moeten worden genoemd.

Er komen bij de GGC weinig officiële klachten binnen over ondervoeding in de rusthuizen. Een of twee keer per jaar wordt gemeld dat er een probleem is met de voeding in een rusthuis en dat de GGC moet ingrijpen.

De oorzaak van ondervoeding kan zowel van fysieke, medische, psychische als sociale aard zijn. Het is essentieel om bij de dagelijkse werking van het rusthuis preventieve maatregelen te nemen en ondervoeding tijdig op te sporen.

Tijdens het opstellen van de normen in samenwerking met de Adviesraad voor Gezondheids- en Welzijnzorg werd grondig nagedacht over de voeding in rusthuizen en het probleem van ondervoeding en uitdroging. In hoofdstuk 2, afdeling 1 van de regelgeving werden verschillende bepalingen opgenomen die daar verband mee houden.

(verder in het Frans)

De inspectiediensten gaan tijdens controles na of de aangeboden menu's aan de behoeften van de

Cela vaut aussi pour les hôpitaux. Les repas pris à l'hôpital doivent également être de bonne qualité. Ce n'est pas parce que les repas sont préparés dans de grandes cuisines collectives qu'ils sont moins bons. Dans l'enseignement, nous travaillons également avec de grandes cuisines qui préparent les repas pour de grands ensembles d'écoles. Il doit être possible de livrer de la qualité, de la diversité, une alimentation répondant aux normes diététiques voulues, etc., même dans les grands ensembles.

Nous vérifions aussi, lors de nos contrôles, que le poids des résidents est relevé au moins une fois par mois. Si un amaigrissement est constaté, il est demandé à l'institution de présenter les mesures mises en place pour y remédier. Nous veillons à un suivi régulier des résidents.

(poursuivant en néerlandais)

L'évolution du poids des patients est, bien entendu, le principal paramètre. Nos inspecteurs peuvent également vérifier si le temps consacré à nourrir les personnes âgées dépendantes est suffisant.

Nos collègues du Collège réuni, compétents pour la politique de l'Aide aux personnes, ont invité l'administration à établir un plan d'action contre la dénutrition des personnes âgées en MR. Par ailleurs, un groupe de travail consacré à cette question a été créé au sein du Conseil consultatif.

(poursuivant en français)

J'en viens à la réglementation relative à la nutrition des personnes âgées en maison de repos.

L'arrêté du Collège réuni du 3 décembre 2009 fixe les normes d'agrément auxquelles doivent répondre les établissements d'accueil et d'hébergement des personnes âgées et précise les définitions de groupement et de fusion, ainsi que les normes particulières qu'ils doivent respecter.

L'article 135, §1er, de l'arrêté dispose que : "Les denrées périssables sont conservées, préparées et distribuées selon les règles les plus strictes en matière de propreté et d'hygiène."

bewoners beantwoorden. Heel wat bewoners hebben immers aangepaste voeding nodig.

Daarnaast controleren ze ook of ervoor gezorgd wordt dat de voeding niet alleen aangepast is, maar ook lekker is.

(verder in het Nederlands)

Terecht gaat daar veel aandacht naar. Om ondervoeding tegen te gaan, moeten bejaarden ook van hun maaltijden kunnen genieten. We vragen de inspecteurs om ook daar rekening mee te houden: een maaltijd moet smakelijk zijn.

(verder in het Frans)

Hetzelfde geldt voor de voeding in ziekenhuizen. Maaltijden uit een gaarkeuken zijn niet noodzakelijk minder goed.

Bij controles wordt ook nagegaan of het gewicht van rusthuisbewoners minstens één keer per maand wordt gecheckt. Als blijkt dat een bewoner vermagerd is, moet de instelling maatregelen nemen om daaraan te verhelpen. Rusthuisbewoners worden goed in de gaten gehouden.

(verder in het Nederlands)

De evolutie van het gewicht van de patiënten is natuurlijk de belangrijkste parameter. Onze inspecteurs kunnen ook tijdens de maaltijden controleren, waarbij ze, zoals mevrouw Goeman al aangaf, in het oog houden of er genoeg tijd wordt uitgetrokken om hulpbehoevende bejaarden op een correcte manier bij het eten te helpen.

Op verzoek van onze collega's van het Verenigd College die bevoegd zijn voor welzijnszorg, werd de administratie overigens gevraagd een actieplan op te stellen om ondervoeding bij ouderen in rusthuizen tegen te gaan. Binnen de afdeling Instellingen en Diensten voor Bejaarden van de adviesraad bestaat er nu een werkgroep waarin de problemen besproken kunnen worden.

(verder in het Frans)

Er bestaat heel wat regelgeving rond voeding voor bejaarden in rusthuizen.

Le §2 ajoute que : " La nourriture est saine et variée ; elle est adaptée à l'état de santé de la personne âgée. L'établissement est tenu d'assurer des repas diversifiés, et ce, au minimum, mensuellement."

Au §3, on peut lire : "L'établissement dispose d'une politique de nutrition écrite prévoyant, notamment, des procédures ou protocoles documentés et appliqués pour le dépistage précoce de la dénutrition et la déshydratation ainsi que le suivi de la personne âgée dénutrie et déshydratée."

Le §4 prévoit que : "Les régimes diététiques faisant l'objet d'une prescription médicale sont observés, sans occasionner de coûts supplémentaires. En cas d'alimentation entérale faisant l'objet d'une prescription médicale, les produits alimentaires sont facturés à concurrence de la différence par rapport au prix de la nourriture normale."

L'article 136 indique que : "Le menu est communiqué aux personnes âgées et affiché à un endroit apparent et accessible, tant en français qu'en néerlandais, au moins sept jours à l'avance. Il est conservé au moins deux mois pour consultation par nos fonctionnaires en charge des inspections."

L'article 137 précise que : "Sauf prescription médicale contraire versée au dossier de soins, le repas du matin ne peut être servi avant 7h30, celui du midi avant 11h30 et celui du soir avant 17h30."

(poursuivant en néerlandais)

Tous ces aspects sont donc aussi réglementés.

(poursuivant en français)

Article 138 : "Les repas du midi et du soir doivent laisser le choix entre au moins deux menus."

Article 139 : "L'établissement assure à la personne âgée au moins un repas chaud par jour, le midi ou le soir, lequel peut être pris en commun. L'établissement doit pouvoir à tout moment fournir une collation aux personnes âgées qui le souhaitent ou chez qui cela se justifie pour des raisons de santé, et ce sans frais supplémentaires."

In zijn besluit van 3 december 2009 legde het Verenigd College de erkenningsnormen vast waar instellingen die ouderen opvangen aan moeten voldoen.

Zo is in het besluit vastgelegd dat bederfbare voedingswaren volgens strikte regels inzake netheid en hygiëne moeten worden bewaard, bereid en verdeeld.

De voeding moet bovendien gezond en gevarieerd zijn en aangepast aan de gezondheidstoestand van de betrokkene. De instelling moet voldoende diverse maaltijden aanbieden, die minstens maandelijks veranderen.

De instelling moet daarnaast over een schriftelijk voedingsbeleid beschikken waarin de procedures of protocollen beschreven staan voor de vroege opsporing van ondervoeding en uitdroging en voor de follow-up van ondervoede en uitgedroogde ouderen.

Diëten die om medische redenen werden opgelegd, moeten zonder bijkomende kosten worden gevolgd. Bij sondevoeding op medisch voorschrift mag alleen de meerkost ten opzichte van gewone voeding worden gefactureerd.

De ouderen moeten op de hoogte worden gebracht van het menu, dat bovendien minstens zeven dagen vooraf op een zichtbare, toegankelijke plaats wordt opgehangen en in zowel Frans als Nederlands is opgesteld. Het moet minstens twee maanden worden bewaard, zodat de inspecteurs het kunnen inzien.

Tenzij een arts het anders voorschrijft, mag het ontbijt niet voor 7.30 uur worden opgediend, het middagmaal niet voor 11.30 uur en het avondmaal niet voor 17.30 uur.

(verder in het Nederlands)

Ook dat is allemaal gereguleerd.

(verder in het Frans)

Voor het middag- en het avondmaal moet er keuze zijn uit minstens twee menu's.

Article 152 : "Il est tenu, pour chaque personne âgée, un dossier médical mentionnant notamment la date de la visite du médecin traitant, ses directives, les médicaments ainsi que les soins à administrer, les éventuels régimes et les examens médicaux demandés. Ce dossier mentionnera également les informations relatives :

1) au contrôle régulier du poids ;"

(poursuivant en néerlandais)

Tout cela est donc prévu dans les arrêtés.

(poursuivant en français)

"2) au contrôle régulier de l'hygiène buccodentaire, prothèses dentaires incluses ;

3) aux signes de risques distinctifs de dénutrition, particulièrement en cas de maladie.

L'information est transmise au médecin traitant ou au diététicien."

L'arrêté royal du 21 décembre 2004 fixant les normes pour l'agrément spécial comme maison de repos et de soins, comme centre de soins de jour ou comme centre pour lésions cérébrales acquises contient également un article important sur la politique nutritionnelle. Il prévoit notamment que : "L'infirmier en chef doit, en concertation avec le médecin coordinateur et conseiller, formuler des propositions relatives à une politique nutritionnelle qui concilie les besoins alimentaires avec le plaisir de manger."

Lors de leurs visites, les inspecteurs et inspectrices contrôlent :

1) si les menus proposés répondent aux besoins des résidents. Par exemple, l'existence de menus spécifiques pour les résidents diabétiques ;

2) si l'établissement a mis en place une procédure nutritionnelle globale qui concilie les besoins alimentaires avec le plaisir de manger ;

3) le poids des résidents.

(poursuivant en néerlandais)

De instelling moet de bejaarden minstens één warme maaltijd per dag aanbieden, 's middags of 's avonds, die in een gemeenschappelijke ruimte kan worden gegeten. Ze moet voorts de ouderen die dat wensen of het om gezondheidsredenen nodig hebben altijd een tussendoortje kunnen aanbieden en mag daar geen extra kosten voor aanrekenen.

Voor elke oudere moet er een medisch dossier zijn waarin vermeld staat wanneer de behandelende arts langskomt, welke richtlijnen hij gaf, welke geneesmiddelen en zorg de bejaarde moet krijgen, welk dieet hij eventueel moet volgen en welke onderzoeken werden aangevraagd. Daarnaast moet in het dossier informatie zijn opgenomen in verband met:

- de regelmatige controle van het gewicht;

(verder in het Nederlands)

We zeggen niet enkel dat de instellingen daarvoor moeten zorgen. Dit staat zelfs in de besluiten.

(verder in het Frans)

- de regelmatige controle van de mondhygiëne, met inbegrip van tandprothesen;

- de typische kenmerken van ondervoeding, in het bijzonder bij zieke ouderen.

De informatie moet aan de behandelende arts of diëtist worden bezorgd.

Ook in het koninklijk besluit van 21 december 2004 houdende vaststelling van de normen voor de bijzondere erkenning als rust- en verzorgings-tehuis, als centrum voor dagverzorging of als centrum voor niet-aangeboren hersenletsels is een belangrijk artikel over het voedingsbeleid opgenomen. De hoofdverpleger moet op grond van dat artikel in overleg met de coördinerende en raadgevende arts voorstellen formuleren voor een voedingsbeleid dat voorziet in zowel voedszaam als smakelijk eten.

Tijdens hun bezoeken gaan de inspecteurs na of de aangeboden menu's aan de behoeften van de bewoners beantwoorden en of de instelling een

La réglementation est claire et exhaustive. Le service d'inspection de la Cocom reconnaît les divers symptômes et sait comment intervenir. Les plaintes adressées à la Cocom et les problèmes constatés par le service d'inspection sont peu nombreux. Quoi qu'en disent les médias, les contrôles sont réguliers et un groupe de travail se penche sur des pistes d'amélioration.

(poursuivant en français)

J'ai tenté de répondre aux questions le plus largement possible. En ce qui concerne la question précise de Mme Plovie sur le nombre de labellisations, je ne dispose pas d'informations. Je demanderai donc que mon cabinet demande des renseignements à ce sujet et les transmette à la commission pour qu'ils soient joints au rapport.

Mme la présidente.- La parole est à Mme Grouwels.

Mme Brigitte Grouwels (CD&V) *(en néerlandais).*- *Vous semblez vous soucier, comme nous, que les résidents des MR reçoivent une nourriture goûteuse et de qualité.*

Même si le médecin aurait dû solliciter les autorités compétentes et non Humo, je me réjouis de la réaction proactive de l'administration qui s'en est suivie. Une campagne d'information à l'adresse des médecins ne serait d'ailleurs pas inutile, car il n'est pas sûr qu'ils sachent à qui adresser leurs plaintes.

Vous avez largement décrit les nombreuses règles au respect desquelles les contrôleurs veillent. Il est positif que le Conseil consultatif de la santé et de l'aide aux personnes prépare, en sus, un plan d'action pour la nutrition des résidents. Quand sera-t-il prêt ?

Que se passe-t-il lorsque, en dépit de cette réglementation extrêmement détaillée, des cas de

algemeen voedingsbeleid met aandacht voor zowel voedzaam als smakelijk eten. Bovendien controleren ze het gewicht van de bewoners.

(verder in het Nederlands)

Zoals u merkt, is de regelgeving uitvoerig en duidelijk. De inspectiedienst van de GGC herkent de verschillende symptomen en weet hoe hij moet optreden. Het aantal klachten dat de GGC ontvangt en het aantal vaststellingen van problemen door de inspectiediensten zijn beperkt. Ondanks de verhalen die de media verspreiden, wordt de situatie in de gaten gehouden en regelmatig gecontroleerd. Er bestaat ook een werkgroep die actief op zoek gaat naar mogelijkheden om de situatie voor de bejaarden en betrokkenen te verbeteren.

(verder in het Frans)

Ik weet niet hoeveel rusthuizen een Goodfoodlabel hebben aangevraagd. Ik zal die informatie opvragen.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels (CD&V).- Ik merk dat u ook wilt dat alles goed verloopt voor de rusthuisbewoners en dat ze kwaliteitsvol en smakelijk eten krijgen.

Wat het artikel in Humo betreft, begrijp ik uw opmerking dat de arts zich tot de bevoegde overheid had moeten wenden. Ik ben echter blij dat de administratie proactief heeft opgetreden en toch heeft nagegaan wat er aan de hand is. Het is niet omdat de administratie geen klacht ontving, dat ze niet gealarmeerd hoeft te zijn. Bent u er zeker van dat de artsen weten bij welke administratie ze terecht kunnen als ze overtredingen vaststellen en hoe ze een klacht kunnen indienen? Ik ben daar niet zo zeker van. Is daarvoor geen informatiecampagne nodig?

U hebt de regels uitvoerig beschreven en toegelicht waarop de controleurs letten. Ondanks de talrijke regels ben ik heel blij dat de Adviesraad voor Gezondheids- en Welzijnszorg werkt aan een

dénutrition ou des infractions aux règles sont constatés ? Quelles sont les sanctions prévues ?

Mme la présidente.- La parole est à Mme Plovie.

Mme Magali Plovie (Ecolo).- Je remercie le ministre de nous avoir rappelé les normes, mais il va de soi que je les avais consultées avant de poser mes questions. Il ne s'agit pas, cependant, de savoir en quoi consistent exactement ces normes. Elles sont vérifiées par l'inspection, dont les rapports comprennent un volet nutrition. Il n'est pas compliqué de contrôler que les courbes ont été correctement réalisées et que le temps nécessaire y a été consacré. De plus, dans mon souvenir, il est aussi obligatoire d'afficher aux valves des MR l'adresse de la Cocom et du Service d'écoute pour les personnes âgées maltraitées (Sepam), auprès duquel les plaintes peuvent être adressées.

La question se situe à un autre niveau. Comment, avec les normes dont nous disposons et qui sont déjà bonnes, améliorer la qualité de manière générale ? Comment l'inspection peut-elle vérifier la qualité de la nourriture au jour le jour ? Comment associe-t-on les personnes âgées à l'organisation de la MR ? Comment organise-t-on différemment l'alimentation, les cuisines, les horaires ? Ce ne sont pas forcément des éléments qui peuvent être inscrits dans des normes. Il s'agit plutôt d'amener les MR à agir autrement. À cet effet, il faut des incitants, comme le label de qualité. Je me réjouis qu'un plan d'action soit en préparation. Il serait d'ailleurs intéressant de savoir quand il sera achevé.

Il faut aussi prendre en considération les distinctions entre MRS publiques et privées. Dans ces dernières, la rentabilité prime parfois la

actieplan over voeding voor senioren in de rusthuizen. Hebt u een idee wanneer dat plan klaar zal zijn? Ik zou daar graag van op de hoogte worden gehouden.

Wat gebeurt er ten slotte als er ondanks de zeer uitvoerige regelgeving toch gevallen van ondervoeding worden vastgesteld of de regels niet gerespecteerd worden? Wat zijn dan de sancties? Hoe wordt er opgetreden tegen wantoestanden? Wordt het rusthuis in kwestie bijvoorbeeld gesloten?

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Plovie heeft het woord.

Mevrouw Magali Plovie (Ecolo) *(in het Frans).*- *U hoeft de normen niet toe te lichten, want die kunnen we zelf gemakkelijk opzoeken en de inspectie controleert of ze worden nageleefd. Bewoners kunnen zich bovendien richten tot het Brussels Meldpunt Ouderenmis(be)handeling als ze klachten hebben.*

De vraag is wat we met de bestaande normen kunnen doen om de kwaliteit van de ouderenzorg in het algemeen te verbeteren. Hoe kan de inspectie de kwaliteit van het voedsel op regelmatige basis controleren? Op welke manier worden ouderen betrokken bij de organisatie van het rusthuis waarin ze verblijven? Hoe kan de voedselbedeling anders georganiseerd worden? Hoe kunnen we rusthuizen ertoe aanzetten om de dingen anders aan te pakken, bijvoorbeeld aan de hand van een kwaliteitslabel?

Ik ben blij dat er een actieplan in de maak is, maar wanneer zal dat klaar zijn?

We mogen ook de verschillen tussen openbare en privérusthuizen niet over het hoofd zien. Bij die laatste gaat rendabiliteit soms immers boven kwaliteit.

qualité. C'est un aspect qui doit également être intégré dans nos réflexions.

Mme la présidente.- La parole est à M. Manzoor.

M. Zahoor Ellahi Manzoor (PS).- Je suis heureux que cette question fasse l'objet d'un cadre réglementaire strict. Cependant, je ne suis pas certain qu'il soit suivi à la lettre. Je ne suis pas convaincu, par exemple, que les établissements offrent vraiment le choix entre deux menus. Les services de l'inspection pourraient s'en enquérir auprès des résidents.

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Mme Grouwels, il se peut que les médecins ne connaissent pas toujours la marche à suivre ou n'aient ni le temps ni l'envie de déposer une plainte. Les médecins contrôleurs et coordinateurs dans les MR, comme celui qui s'est exprimé dans Humo, sont toutefois censés être au courant.*

(poursuivant en français)

Je demanderai à l'administration de relayer l'idée de Mme Plovie. Je pense en effet qu'il faut activer tous les mécanismes susceptibles d'améliorer la situation, comme les systèmes de labellisation.

Selon nos services, il n'existe pas de différence notable entre établissements privés et publics. La qualité de l'alimentation dans l'ensemble des maisons de repos est comparable. Il va de soi que les prix influencent la diversité des menus et les types de repas proposés.

Les services vérifient si les pensionnaires ont le choix entre deux menus. Mais je demanderai un décompte du nombre d'infractions sur ce point précis car cette question m'intrigue aussi.

J'estime que Mme Plovie a tout à fait raison. Il convient de favoriser un régime d'incitants, de labellisation et, pourquoi pas, un système d'étoiles.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Manzoor heeft het woord.

De heer Zahoor Ellahi Manzoor (PS) (in het Frans).- *Het is goed dat er een strikt reglementair kader is, maar ik betwijfel of dat nauwkeurig gevolgd wordt. Ik ben er bijvoorbeeld niet van overtuigd dat alle rusthuizen steeds twee menu's voorstellen. De inspectie zou dat kunnen navragen bij de bewoners.*

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Mevrouw Grouwels, het is mogelijk dat huisartsen niet altijd de juiste weg kennen of geen tijd of zin hebben om een klacht in te dienen, maar controlerende en coördinerende artsen in rusthuizen worden geacht om op de hoogte te zijn, en in Humo kwam zo'n arts aan het woord.

(verder in het Frans)

Ik zal het idee van mevrouw Plovie doorgeven aan de betrokken overheidsdienst. We moeten inderdaad alle mogelijke middelen inzetten ter verbetering van de ouderenzorg. Labels kunnen daarbij helpen.

Volgens onze diensten is er geen noemenswaardig verschil tussen de kwaliteit van de voeding in openbare en privérusthuizen. De prijzen beïnvloeden uiteraard wel de diversiteit van de menu's en het soort maaltijden.

Onze diensten controleren of de bewoners de keuze hebben tussen twee menu's. Ik zal navragen hoeveel inbreuken ze daar precies op hebben vastgesteld.

Zoals mevrouw Plovie al aangaf, moeten we manieren vinden waarmee we rusthuizen kunnen stimuleren om kwaliteitsvolle zorg te verstrekken. Ik denk bijvoorbeeld aan labels of zelfs sterren.

En effet -et c'est là que réside toute la problématique de cette politique -, une seule sanction est prévue à l'heure actuelle.

(poursuivant en néerlandais)

La seule sanction envisageable est le retrait de l'agrément.

(poursuivant en français)

Il n'y a pas moyen d'appliquer des sanctions différenciées selon l'infraction à la réglementation.

(poursuivant en néerlandais)

Nous devons trouver une alternative, comme un label ou une notation, car la situation n'est pas toujours aussi tranchée.

(poursuivant en français)

Nous pourrions envisager un système tel que celui appliqué dans l'hôtellerie. Nos services, qui ont une appréciation neutre et objective de la qualité, pourraient attribuer une classe à la MR. Pourquoi pas un système d'étoiles allant de une à cinq ?

(poursuivant en néerlandais)

Ce n'est qu'une suggestion.

(poursuivant en français)

Ce n'est pas parce que l'idée me vient en tête à la suite de vos propos qu'il faut nécessairement l'introduire. Il serait peut-être bon de demander l'avis du Conseil consultatif pour savoir si cela serait envisageable. En tout cas, nous devrions instaurer ce type d'incitants parce que, lorsqu'une MR ne respecte pas la réglementation, la seule solution que nous avons est de lui retirer son agrément.

- L'incident est clos.

Op dit moment bestaat er immers slechts één mogelijke sanctie en dat volstaat niet.

(verder in het Nederlands)

De enige mogelijke sanctie is het intrekken van de vergunning.

(verder in het Frans)

Het is op dit moment niet mogelijk om verschillende sancties op te leggen, rekening houdend met de inbreuk.

(verder in het Nederlands)

Het enige mogelijke sanctie bij de vaststelling van problemen, is het intrekken van de vergunning. Het is alles of niets. We moeten een alternatief vinden, want de situatie is niet altijd zwart-wit. We kunnen bijvoorbeeld met een label werken of een beoordeling met punten geven.

(verder in het Frans)

We zouden net als bij hotels kunnen werken met een systeem van een tot vijf sterren. Die zouden dan toegekend worden door de gewestelijke diensten, die de kwaliteit neutraal en objectief evalueren.

(verder in het Nederlands)

Ik doe maar een voorstel.

(verder in het Frans)

Het is maar een idee. We zouden natuurlijk advies moeten inwinnen bij de adviesraad. We moeten hoe dan ook werk maken van maatregelen die rusthuizen kunnen stimuleren om kwaliteitsvolle zorg te verstrekken, want het intrekken van een erkenning als enige sanctie bij overtredingen volstaat niet.

- Het incident is gesloten.

**INTERPELLATION DE MME LIESBET
DHAENE**

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU
COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR
LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA
FONCTION PUBLIQUE, LES
FINANCES, LE BUDGET ET LES
RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU
COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR
LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA
FONCTION PUBLIQUE, LES
FINANCES, LE BUDGET ET LES
RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "le basculement d'institutions
monocommunautaires de la Cocof vers la
Cocom".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni
Guy Vanhengel répondra à l'interpellation.

La parole est à Mme Dhaene.

Mme Liesbet Dhaene (N-VA) *(en néerlandais).*-
*À la suite de la sixième réforme de l'État, les
institutions monocommunautaires ont pu
demander leur basculement au sein de la
Commission communautaire commune (Cocom).
En principe, seules les institutions bilingues
entraient en ligne de compte. Pourtant, la
Commission communautaire française (Cocof) a
transféré toutes ses maisons de repos unilingues
vers la Cocom et ce, en flagrante violation de la
loi. En vertu d'un protocole d'accord illégal
conclu entre le Collège de la Cocof et celui de la
Cocom et entré en vigueur le 19 novembre 2014,
une période transitoire s'appliquait jusqu'au 31
décembre 2017. Les institutions avaient jusqu'à
cette date pour se conformer aux normes
d'agrément bicommunautaires, dont les exigences
de bilinguisme.*

*Selon les réponses à une série de questions écrites
que j'ai adressées avant l'été aux membres du
Collège réuni, pratiquement aucune institution ne
respecte ces exigences formelles et le Collège
réuni s'est contenté de leur adresser un rappel.*

**INTERPELLATIE VAN MEVROUW
LIESBET DHAENE**

TOT DE HEER GUY VANHENGEL, LID
VAN HET VERENIGD COLLEGE,
BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-
BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE
FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE
EXTERNE BETREKKINGEN,

EN TOT DE HEER DIDIER GOSUIN,
LID VAN HET VERENIGD COLLEGE,
BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-
BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE
FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE
EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "de overgang van mono-
communautaire Cocof-instellingen naar de
GGC".

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy
Vanhengel zal de interpellatie beantwoorden.

Mevrouw Dhaene heeft het woord.

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA).- Naar
aanleiding van de zesde staatshervorming konden
monocommunautaire welzijnsinstellingen hun
overgang naar de Gemeenschappelijke Gemeen-
schapscommissie (GGC) aanvragen. Daarvoor
kwamen in principe enkel tweetalige instellingen
in aanmerking. Toch heeft de Franse Gemeen-
schapscommissie al haar eentalige bejaarden-
tehuizen overgeheveld naar de GGC. Dat is een
duidelijke overtreding van de wet. Volgens een
onwettig protocolakkoord tussen het College van
de Franse Gemeenschapscommissie en dat van de
GGC dat op 19 november 2014 van kracht werd,
gold er een overgangperiode tot 31 december
2017. Tegen dan moesten de instellingen in orde
zijn met de bicommunautaire erkenningsnormen,
waaronder ook de tweetaligheidsvereisten.
Ondertussen is die termijn verstreken.

Uit een reeks schriftelijke vragen die ik voor de
zomer aan de collegeleden stelde, bleek dat zo
goed als geen enkele instelling in regel is met de
formele taalvereisten. Ik heb het dan nog niet eens
over de taalkennis van het personeel, waarover ze

Les conventions de rééducation fonctionnelle devaient également répondre aux exigences de bilinguisme au 31 décembre 2017, mais ces institutions n'auraient pas encore reçu de visite d'inspection car leur reprise par la Cocom n'interviendra qu'au 1er janvier 2019.

Quel est l'état des lieux dans les institutions de soins qui devaient être en ordre pour décembre ?

Quelles mesures prévoit le Collège réuni pour veiller à ce que ces institutions proposent effectivement leurs services en néerlandais ?

Quelles sont les conséquences pour les institutions qui ne respectaient toujours pas les exigences linguistiques fin décembre ?

Quand des inspections seront-elles organisées pour les conventions de rééducation fonctionnelle ?

Discussion

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) *(en néerlandais).*- *La N-VA aime faire comme si elle était la seule à défendre les néerlandophones dans notre ville. Or pour le sp.a, il est fondamental qu'ils puissent être aidés dans leur langue, y compris au sein des institutions de la Cocom. La Cocom est l'instance indiquée pour organiser la prestation des soins à Bruxelles, ce qui implique naturellement un service bilingue.*

De sérieux efforts ont déjà été déployés et le budget de la Cocom affecté aux formations linguistiques augmente chaque année. Malgré le scénario catastrophe souvent dépeint ici, je veux pointer le succès de l'enseignement néerlandophone, qui diplôme un grand nombre d'étudiants possédant une connaissance

mij geen informatie konden geven. Het enige wat het Verenigd College heeft gedaan, is een herinneringsbrief naar de instellingen sturen. Ook de revalidatieovereenkomsten moesten tegen 31 december 2017 beantwoorden aan de tweetaligheidsvereisten, maar deze instellingen zouden nog geen inspectiebezoek gekregen hebben, omdat de GGC ze pas op 1 januari 2019 overneemt. Toch kan de GGC die instellingen volgens de wet alleen erkennen als ze tweetalig zijn.

Wat is de huidige stand van zaken bij de zorginstellingen die tegen december in orde moeten zijn?

In welke maatregelen voorziet het Verenigd College om ervoor te zorgen dat die instellingen effectief een Nederlandstalige dienstverlening zullen aanbieden?

Wat zijn de gevolgen als die instellingen tegen eind december nog niet met de taalvereisten in orde zijn?

Wanneer worden er inspecties georganiseerd voor de revalidatieovereenkomsten?

Bespreking

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- De N-VA doet graag alsof zij de enige partij is die de Nederlandstaligen in onze stad verdedigt. Voor de sp.a is het echter van cruciaal belang dat Nederlandstaligen in hun eigen taal geholpen worden, ook in onze GGC-instellingen. Dat is een kwestie van respect. De GGC is de aangewezen overheid om de zorgverstrekking in Brussel te organiseren en te regisseren. Een echte Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie impliceert uiteraard tweetalige dienstverlening.

Er werden al serieuze inspanningen geleverd en ook het budget voor taalopleidingen bij de GGC neemt jaarlijks toe. Ondanks het doemscenario dat hier vaak wordt geschetst, verwijst ik naar het succes van het Nederlandstalig onderwijs. Er is in

approfondie du néerlandais.

Certes, le chemin est encore long mais j'envisage l'avenir avec optimisme. Je me réjouis de connaître les mesures du Collège réuni pour garantir une prestation des services en néerlandais dans les institutions de la Cocom.

Mme la présidente.- La parole est à M. Maron.

M. Alain Maron (Ecolo).- Il est utile de rappeler qu'auparavant, les institutions dont nous parlons ici dépendaient de la Commission communautaire française (Cocof). Elles étaient unilingues francophones. Je parle non seulement du personnel, mais aussi de toute la communication externe - les rapports, le site internet, etc. - : tout était obligatoirement en français.

À présent, ces institutions dépendent de la Commission communautaire commune (Cocom). Nous avons soutenu ce basculement car il permettait une meilleure intégration du secteur et une politique plus cohérente en matière de maisons de repos (MR). On évitait ainsi que le secteur soit soumis à deux législations différentes. Par ailleurs, quelques institutions sont agréées exclusivement du côté néerlandophone, mais elles sont très minoritaires.

Les institutions qui étaient auparavant exclusivement francophones sont davantage bilingues aujourd'hui. Nous allons donc dans la bonne direction, même pour les néerlandophones de Bruxelles. Il est important de le rappeler car la N-VA - qui déteste le bicommunautaire - était opposée au basculement d'institutions de Cocof en Cocom. C'est une vision que nous ne partageons pas.

Certes, il importe de savoir dans quelles conditions se déroule cette bicommunautarisation. En effet, ces institutions doivent continuer à assurer leurs services. Nous venons de parler de ce

onze stad een grote uitstroom van studenten met een grondige kennis van de Nederlandse taal. Een deel van die mensen zal doorstromen naar de Brusselse instellingen, al zal dat nog even duren. Er is hoop voor de toekomst.

We moeten nog een lange weg afleggen, maar ik kijk met optimisme naar de toekomst. Ik ben benieuwd naar de maatregelen die het college plant om de dienstverlening van de GGC-instellingen ook in het Nederlands mogelijk te maken.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Maron heeft het woord.

De heer Alain Maron (Ecolo) *(in het Frans).*- *De instellingen waarover we het hebben, hingen vroeger af van de Franse Gemeenschapscommissie (Cocof). Zowel het personeel als de externe communicatie waren eentalig Frans. Nu vallen ze onder de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC).*

Dankzij de overheveling valt de rusthuissector niet meer onder twee verschillende wetgevende instanties, waardoor een coherenter beleid mogelijk wordt. Voor het overige zijn er enkele instellingen die uitsluitend langs Nederlandstalige zijde zijn erkend, maar die vormen een kleine minderheid.

De instellingen die voorheen louter Franstalig waren, zijn nu tweetaliger. Het gaat dus de goede kant op, ook voor Nederlandstaligen in Brussel. We mogen dat niet vergeten, want de N-VA - die de GGC verafschuwt - was tegen een overheveling van Cocof-instellingen naar de GGC. Wij delen dat standpunt niet.

De overheveling moet natuurlijk zo gebeuren dat de dienstverlening van de instellingen niet wordt onderbroken. Daar komt heel wat bij kijken. Bovendien moeten ze aan de nieuwe administratieve voorwaarden voldoen en alle documenten en communicatie in twee talen voeren. Tot slot moeten ze ook bewoners die dat wensen in het Nederlands kunnen helpen.

Dat is het principe van de overheveling. Dat vergt

qu'il se passe dans les MR en matière de nutrition. Les enjeux sont nombreux et les institutions concernées doivent y faire face. En outre, elles doivent répondre aux nouvelles conditions administratives, fournir tous les documents dans les deux langues, assurer une communication bilingue, tant sur leur site internet qu'au niveau des brochures, etc. Enfin, elles doivent aussi être capables d'accueillir en néerlandais les personnes âgées qui le souhaiteraient.

C'est le principe du basculement. Cette transition prend évidemment du temps et nécessite des moyens, des formations linguistiques, etc. Il importe donc de faire le point sur le sujet. Pour ma part, je tenais simplement à clarifier le contexte.

(Remarques de M. Vanhengel)

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni.- J'aimerais inviter M. Maron à rejoindre le Collège réuni parce qu'il a, en grande partie, donné la réponse que je voulais livrer.

M. Alain Maron (Ecolo).- En tout cas, je veux bien vous envoyer des réponses !

(Sourires)

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni.- Nous sommes totalement sur la même longueur d'onde.

C'est une des raisons pour lesquelles j'ai accepté, en tant que président du Collège de la Commission communautaire flamande (Vlaamse Gemeenschapscommissie, VGC), l'idée de faire basculer ces maisons de repos en Cocom. De plus, quand on avance en âge, l'appartenance linguistique n'est parfois plus toujours aussi tranchée que certains aimeraient nous le faire croire.

Je suis content de votre intervention M. Maron et j'y souscris totalement.

natuurlijk tijd en middelen, taalopleidingen enzovoort. Daarom wil ik van u horen hoe het ermee staat.

(Opmerkingen van de heer Vanhengel)

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College (in het Frans).- *Ik zou de heer Macron willen vragen om toe te treden tot het Verenigd College, want hij heeft mijn antwoord al grotendeels gegeven.*

De heer Alain Maron (Ecolo) (in het Frans).- *Ik wil u in ieder geval wel de antwoorden bezorgen!*

(Vrolijkheid)

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College (in het Frans).- *We zitten volledig op dezelfde golflengte. Daarom aanvaard ik als voorzitter van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) het idee om de rusthuizen bij de GGC onder te brengen. Met het verstrijken der jaren is de taalaanhangigheid niet meer zo duidelijk als sommigen wel menen.*

(verder in het Nederlands)

Mevrouw Dhaene, zoals ik reeds in het antwoord op uw schriftelijke vraag nr. 58 en volgende opmerkte, hebben de voorzieningen waar specifieke vaststellingen werden gedaan, de nodige opmerkingen voor de regularisatie van hun toestand gekregen. Dat wordt momenteel verder

(poursuivant en néerlandais)

Mme Dhaene, comme déjà dit dans la réponse à vos questions écrites, les institutions pour lesquelles des constatations spécifiques ont été faites ont reçu les remarques nécessaires à la régularisation de leur situation et un suivi est en cours. À la fin de la période transitoire, toutes les maisons de repos privées qui relevaient auparavant de la Cocof seront traitées de la même manière que les institutions de la Cocom.

Les autorités n'ont que deux possibilités d'intervention : soit délivrer un agrément, soit le retirer, tout en tenant compte de l'intérêt général. L'administration informe régulièrement le Collège réuni du suivi.

En ce qui concerne le bilinguisme et les conventions de rééducation fonctionnelle, toutes les institutions qui relevaient auparavant de la Cocof ont reçu l'été dernier un courrier leur rappelant l'obligation, en tant qu'institution bilingue, de respecter aussi cet aspect de la réglementation. Dans la pratique, on le vérifie au moyen du bilinguisme externe.

Le bilinguisme externe comprend, d'une part, la communication publique (statuts, conventions, site internet, enseignes, accueil, signalétique, documentation, dépliants, menus, programmes, etc.) et, d'autre part, la communication individuelle dans la langue de choix de l'intéressé.

Je partage l'optimisme de Mme Goeman. Nous travaillons d'arrache-pied pour favoriser le bilinguisme, notamment en investissant massivement dans l'enseignement.

Cependant, à court terme, je crains que ce soient surtout les bas salaires appliqués dans le secteur des soins de santé qui poseront problème, car les bilingues sont très convoités sur le marché du travail. Le secteur en est réduit à attirer les personnes qui considèrent le métier comme une vocation, les autres préférant un secteur plus rémunérateur.

L'administration contrôle autant que possible le respect du bilinguisme externe et la situation est globalement positive et encourageante.

gevolgd. Na het einde van de overgangperiode zullen alle private rusthuizen die voorheen onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschapscommissie vielen, op dezelfde wijze behandeld worden als alle andere GGC-instellingen.

Net als in de voedingssector kan de overheid maar op twee manieren ingrijpen: je verstrekt een vergunning of je trekt die in. Je moet altijd rekening houden met het algemene belang en met de belangen van de betrokkenen in de rusthuizen. De administratie informeert het Verenigd College regelmatig over de follow-up.

U stelde een vraag over de tweetaligheid en de revalidatie-overeenkomsten. Alle instellingen die vroeger onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschapscommissie vielen, ontvingen afgelopen zomer een brief om hen erop te wijzen dat ze als bilingue instelling ook dit aspect van de regelgeving moeten respecteren. In de brief werden de regels over externe tweetaligheid toegelicht. Zoals eerder besproken in de vorige interpellatie, moeten bijvoorbeeld ook de menu's in de twee talen worden opgesteld.

Artikel 128, §2 van de Grondwet bepaalt dat instellingen die wegens hun organisatie moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de ene of andere gemeenschap, tot de bevoegdheden daarvan behoren. De GGC is bijgevolg enkel bevoegd voor de instellingen die niet in dat geval verkeren. In de praktijk wordt dit nagegaan aan de hand van de externe tweetaligheid.

Zoals mevrouw Goeman terecht opmerkte, zijn nu alle instellingen afhankelijk van de GGC, met uitzondering van één of twee instellingen die nog steeds onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap vallen.

Externe tweetaligheid omvat de publieke communicatie, zoals de statuten, overeenkomsten, website, uithangborden in de instellingen, onthaal, bewegwijzering, documentatie, folders, menu's, programma's enzovoort.

Externe tweetaligheid geldt ook voor de individuele communicatie in de taalkeuze van de betrokkene en dit bij de contacten, tijdens de verzorging, in informele situaties, tussen iemand

(Remarques de Mme Dhaene)

Le retour des directeurs des anciennes institutions privées relevant de la Cocof est également positif et ils collaborent efficacement avec les services. Comme pour toutes les normes et prescriptions réglementaires, nous intervenons lorsqu'il y a non-respect des règles et sommons les établissements de faire le nécessaire pour régulariser la situation.

À cet égard, l'idée de Mme Plovie d'introduire une sorte de label, évaluant notamment l'utilisation des langues, mérite d'être envisagée.

Voyons les choses de manière positive, Mme Dhaene : comment pouvons-nous encourager les institutions à progresser ? Je sais d'expérience qu'il est beaucoup plus efficace d'encourager que de sanctionner de manière autoritaire. J'observe beaucoup plus de progrès aujourd'hui par rapport à la période où l'on intervenait de manière répressive. Les mentalités ont aussi profondément changé.

Les articles 128, 130, 135 et 138 de la Constitution régissent l'exercice des compétences transférées aux entités fédérées dans le domaine de la santé publique pendant la période transitoire, dans le cadre de la loi spéciale du 6 janvier 2014 relative à la sixième réforme de l'État. L'avenant au protocole d'accord du 15 mai 2014 conclu le 24 octobre 2016 entre le gouvernement fédéral et les autorités visées par ces articles de la Constitution précise la situation pour les conventions de rééducation fonctionnelle. C'est ainsi que la période transitoire a été prolongée et que l'Institut national d'assurance maladie-invalidité (Inami) en conserve la charge jusqu'au 31 décembre 2018.

L'administration de la Cocom, Iriscare, a entamé le travail préparatoire pour la reprise administrative des dossiers. La Cocom reprendra la main à partir du 1er janvier 2019, en principe dans le cadre de l'organisme d'intérêt public (OIP) Iriscare. Nous sommes conscients du caractère particulier de ces institutions. L'administration veut chercher avec elles des solutions, notamment en collaborant avec la Maison du néerlandais, pour répondre aux

van een instelling en een bewoner of diens omgeving, instructies, externe mededelingen enzovoort. Natuurlijk loopt dat ook voor de communicatie in het Frans niet altijd van een leien dakje. Gaat u maar eens na welke mensen in de rusthuizen werken en wat hun thuistaal is. U zult dan versteld staan van het aantal buitenlanders dat ook het Frans niet goed beheerst.

Ik deel het optimisme van mevrouw Goeman. We werken samen hard om vooruitgang te boeken en de tweetaligheid te bevorderen, onder meer door massale investeringen in het onderwijs.

Op korte termijn vrees ik dat vooral de lage lonen in die sector problemen veroorzaken, want op de arbeidsmarkt zijn tweetaligen bijzonder gegeerd voor allerlei functies met een veel beter loon dan gangbaar is in de zorgsector. Het zal nog even duren voor daarin verandering komt, behalve voor mensen die een baan in de zorgsector als een roeping zien.

Ik heb die opmerking al vaak gemaakt en ik word er thuis elke dag aan herinnerd. In het openbaar ambt en in de openbare sector werden inspanningen geleverd om de lonen te verhogen van de beambten die moeten zorgen voor de veiligheid, maar in de zorgsector zijn de lonen nog steeds te laag om tweetaligen aan te trekken. Daardoor krijg je veelal mensen in de zorgsector die het beroep beschouwen als een roeping. Wie dankzij zijn tweetaligheid meer kan verdienen in een andere sector, is vaak geneigd om daarvoor te kiezen.

De administratie controleert zo goed mogelijk of de externe tweetaligheid gerespecteerd wordt. In haar geheel is de situatie positief en bemoedigend.

(Opmerkingen van mevrouw Dhaene)

De feedback van de directeurs van de voormalige private Cocof-instellingen is positief, en ze werken efficiënt samen met de diensten. Zoals het geval is voor alle reglementaire normen en voorschriften wordt er opgetreden als de regels niet worden nageleefd en manen we voorzieningen aan het nodige te doen om de situatie te regulariseren. De administratie controleert de maatregelen en de naleving ervan,

exigences de bilinguisme externe.

en blijft aandringen.

Het idee van mevrouw Plovie om een soort label in te voeren, is het overwegen waard: druk de appreciatie over taalgebruik en communicatie bijvoorbeeld in een aantal sterren uit. Dat lijkt me best mogelijk.

Laten we het eens positief benaderen, mevrouw Dhaene: hoe kunnen we de instellingen aanmoedigen om vooruitgang te boeken? Na zeventien jaar mee het beleid vorm te hebben gegeven, is mijn ervaring dat aanmoedigen veel efficiënter is dan autoritair bestraffen. Ik zie veel meer vooruitgang dan in de periode waarin men vooral repressief optrad. Ook de mentaliteit is daardoor grondig veranderd.

De artikelen 128, 130, 135 en 138 van de Grondwet hebben betrekking op de uitoefening van de aan de deelstaten toegewezen bevoegdheden op het vlak van volksgezondheid tijdens de overgangperiode in het kader van de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de zesde staats hervorming. Op 24 oktober 2016 werd in het aanhangsel tot wijziging van het protocol-akkoord van 15 mei 2014 tussen de federale regering en de eerder genoemde deelstaten over deze grondwetsartikelen, aangegeven wat er moet gebeuren met de revalidatieovereenkomsten. Daardoor werd de overgangperiode verlengd tot 31 december 2018. Het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) blijft dus tot en met 31 december 2018 instaan voor de overgehevelde revalidatieovereenkomsten.

De GGC-administratie, Iriscare, is met het voorbereidend werk begonnen om de dossiers administratief over te nemen. Vanaf 1 januari 2019 neemt de GGC de verantwoordelijkheid over deze materie over, in principe binnen de werking van de instelling van openbaar nut (ION) Iriscare. Wij zijn ons bewust van het bijzondere karakter van die instellingen. De administratie wil, samen met hen, naar oplossingen zoeken. Ze werkt ook samen met buitenstaanders, zoals het Huis van het Nederlands, dat al veel instellingen bijstaat om te beantwoorden aan de gevraagde externe tweetaligheid.

Mme la présidente.- La parole est à Mme Dhaene.

Mme Liesbet Dhaene (N-VA) *(en néerlandais).*- Dans la loi, il n'était pas question de bicommunautarisation ; seules les institutions bilingues pouvaient passer dans le giron de la Cocom. Le transfert des institutions de la Cocof n'a rien à voir avec les objectifs louables évoqués par Ecolo. La raison, purement financière, réside dans les dotations. Mais il faut alors en accepter les conséquences et consentir les efforts nécessaires pour devenir bilingue !

Vous parlez de bilinguisme externe. J'ai la liste de toutes les conditions assorties à ce "bilinguisme externe". Juridiquement, cela ne tient pas la route. Si quelqu'un saisissait les tribunaux, ces institutions ne relèveraient pas de la compétence de la Cocom car elles ne répondent pas aux exigences du bilinguisme externe.

Peu m'importe qu'elles soient unilingues francophones, mais qu'elles restent alors dans le giron de la Cocof ! Passer à la Cocom pour des motivations purement financières, sans vouloir fournir d'efforts pour devenir bilingues et sans que les autorités fournissent les efforts pour les rendre bilingues : ce n'est même plus de l'abus de droit, c'est une violation pure et simple de la loi.

Cela démontre que le néerlandais à Bruxelles n'est absolument pas une priorité.

Le sp.a a beau prétendre qu'il trouve le néerlandais important mais, lors des discussions budgétaires, le ministre Smet a déclaré qu'il n'y avait pas de budget pour les formations linguistiques dans les associations agréées par la Cocom dans le cadre de l'aide aux personnes.

Certes, l'enseignement néerlandophone permet d'apprendre le néerlandais à Bruxelles, mais le nombre de personnes qui le parlent correctement régresse.

(Remarques de M. Vanhengel)

Vous pouvez nier les chiffres, mais c'est un fait. La Communauté française a moins investi dans l'apprentissage du néerlandais ces dernières

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Dhaene heeft het woord.

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA).- Het verwondert me niet dat u het betoog van Ecolo volledig onderschrijft. Ik kom graag op enkele punten terug.

In de wet was er geen sprake van bicommunautariseren; enkel tweetalige instellingen mochten naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) komen. Dat de Cocof haar instellingen overgeheveld heeft, heeft niets te maken met de mooie doelstellingen die Ecolo naar voren brengt. De reden is puur financieel: de dotaties. Daar moet je dan wel de gevolgen van aanvaarden! Ze zijn volledig Franstalig en ik ben het volledig eens met wat Ecolo zegt: ze mochten zelfs niet tweetalig zijn. Dan moeten ze echter niet naar de GGC komen! Blijf dan bij de Cocof.

Puur om financiële redenen zijn ze overgestapt. Dat is een begrijpelijke keuze, maar de consequenties daarvan - inspanningen doen om tweetalig te worden - volgen niet. Het is erg dat het Verenigd College de incentives om ze tweetalig te maken, zelfs niet toepast. Alsof een brief het verschil zal maken! Dat is geen beleid dat erop gericht is de instellingen tweetalig te maken.

U spreekt over externe tweetaligheid. Ik heb de lijst met alle voorwaarden die vasthangen aan 'externe tweetaligheid'. Juridisch houdt het geen steek. Als iemand naar de rechtbank zou trekken, dan vallen die instellingen niet eens onder de bevoegdheid van de GGC, want ze voldoen niet aan de externe tweetaligheid.

Mij maakt het op zich niet uit dat ze eentalig Frans zijn, maar dat ze dan bij de Cocof blijven! Uit puur financiële overwegingen overstappen naar de GGC zonder inspanningen te willen leveren om tweetalig te worden en zonder dat de overheid inspanningen doet om ze tweetalig te maken: dat is zelfs geen rechtsmisbruik meer, maar een regelrechte inbreuk op de wet. Volgens de wet mochten ze niet overstappen, net omdat ze eentalig Frans waren.

Dat toont aan dat het Nederlands in Brussel hoegenaamd geen prioriteit is.

années. Si les efforts ne viennent que des Flamands, il n'y aura pas de progrès. Il n'y en aura pas non plus si les néerlandophones de la Cocom acceptent le transfert d'institutions entièrement francophones, sans exiger qu'elles deviennent bilingues.

C'est la raison pour laquelle une "région-communauté", plaidée du côté francophone et par certains partis néerlandophones, serait un drame pour les Flamands de Bruxelles. Les partis flamands qui collaborent au transfert de compétences communautaires vers la Région relèguent au tout dernier plan les intérêts des Flamands.

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a).- J'assume !

(poursuivant en néerlandais)

Incontestablement, la N-VA et le sp.a ne sont absolument pas sur la même longueur d'onde pour ce qui est de l'organisation des soins de santé dans notre Région. Le sp.a prône la cohérence, avec la Cocom en tant que pouvoir organisateur,

De sp.a beweert hier dat ze het Nederlands belangrijk vindt. Wel, ik heb tijdens de begrotingsbesprekingen minister Smet gevraagd naar het budget voor taalopleidingen dat hij voorbehoudt voor verenigingen die erkend worden door de GGC in het kader van de bijstand aan personen. Zijn antwoord was dat daarvoor geen budget was. De instellingen zijn tweetalig omdat ze tweetalig zijn, volgens de minister.

Door het Nederlandstalige onderwijs worden mensen inderdaad Nederlandstalig in Brussel. Het probleem is dat het aantal mensen in Brussel dat goed Nederlands spreekt, achteruitgaat.

(Opmerkingen van de heer Vanhengel)

U kunt de cijfers ontkennen, maar het is een feit. De Franse Gemeenschap heeft in de loop der jaren minder geïnvesteerd in het Nederlands van haar leerlingen. Als de inspanningen alleen maar komen van de Vlamingen, wordt er geen vooruitgang geboekt. Dat gebeurt ook niet als de Nederlandstaligen in de GGC gewoon toegeven en volledig Franstalige instellingen naar Brussel overhevelen zonder te eisen dat ze tweetalig worden.

Ik hoor aan Franstalige kant en bij sommige partijen aan Nederlandstalige kant voortdurend pleidooien voor een 'gewestgemeenschap'. Dit is de reden waarom een 'gewestgemeenschap' voor Nederlandstaligen in Brussel een drama zou zijn. De Nederlandstalige partijen die meewerken aan het doorschuiven van gemeenschapsbevoegdheden naar het gewest, zetten de belangen van de Vlamingen helemaal onderaan de lijst.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a) *(in het Frans).*- *Ik aanvaard de gevolgen!*

(verder in het Nederlands)

Het is heel duidelijk dat de N-VA en de sp.a op een totaal andere golflengte zitten wat de organisatie van de zorg in het gewest betreft. De sp.a staat voor coherentie in de zorgsector, waarbij

tandis que la N-VA défend des circuits de soins séparés, enfermant les gens dans leur communauté.

(Remarques de Mme Dhaene)

Le sp.a respecte le bilinguisme de la Région et trouve que les néerlandophones doivent être aidés dans leur langue. Je ne doute pas qu'il y ait encore beaucoup de travail à faire pour garantir ce bilinguisme, mais pour le sp.a, c'est la voie à suivre. Nous refusons ce recul qui enferme les gens dans leur communauté.

Je vous donne parfaitement raison, M. Vanhengel. Les mentalités ont changé. Beaucoup dans cette ville voient aujourd'hui le néerlandais comme un atout. En témoignent les inscriptions dans l'enseignement néerlandophone.

C'est aussi une bonne chose que le Collège réuni souscrive à la nécessité de continuer à œuvrer pour un meilleur bilinguisme au sein des institutions de la Cocom.

Mme Dhaene, je suis d'accord avec vous que le bilinguisme n'est qu'un aspect du problème. C'est aussi une question d'argent. Les travailleurs du secteur des soins de santé sont sous-payés, sans parler des aidants de proximité qui ne le sont généralement pas du tout.

Je vous propose, puisque vous faites partie d'un parti qui siège dans la majorité à d'autres niveaux de pouvoir, de faire passer le message à vos collègues des pouvoirs compétents.

Mme la présidente.- La parole est à M. Maron.

M. Alain Maron (Ecolo).- Les présumés de la N-VA sont matériellement faux. C'est un

de GGC de regisserende en de organiserende overheid wordt, terwijl de N-VA gaat voor aparte zorgcircuits, waarbij mensen worden opgesloten in hun gemeenschap.

(Opmerkingen van mevrouw Dhaene)

De sp.a respecteert de tweetaligheid van het gewest en vindt dat Nederlandstaligen geholpen moeten worden. Ik veronderstel ook dat er nog veel werk is binnen de GGC om die tweetaligheid te garanderen, maar voor de sp.a is dat de weg vooruit. We willen niet opnieuw een stap achteruit zetten waarbij mensen worden opgesloten in hun eigen gemeenschap.

Ik geef u groot gelijk, mijnheer Vanhengel. De mentaliteit is inderdaad aan het veranderen en dat is een heel goede zaak. De idee dat de Nederlands-taligen een 'quantité négligeable' waren, is volledig veranderd. Velen in deze stad zien het Nederlands vandaag als een troef. Getuige daarvan zijn de inschrijvingen in het Nederlandstalige onderwijs.

Het is ook goed dat het Verenigd College de noodzaak onderschrijft om te blijven werken aan een betere tweetaligheid in de GGC-instellingen. Zeker op korte termijn is dat nog altijd een werkpunt. Ik heb het budget helemaal anders gelezen dan u, mevrouw Dhaene, maar daarover kunnen we het misschien nog eens hebben.

Ik ben het er mee eens dat de tweetaligheid maar één aspect van het probleem is. Het is ook een kwestie van geld. Werknemers in de zorgsector zijn absoluut onderbetaald, om nog te zwijgen over de mantelzorgers, die meestal helemaal niet betaald worden voor de zorg die ze op zich nemen.

Ik stel voor dat u, die tot een partij behoort die in de meerderheid zit op andere beleidsniveaus, de boodschap overbrengt aan uw collega's bij de bevoegde overheden.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Maron heeft het woord.

De heer Alain Maron (Ecolo) *(in het Frans).*- *De vooronderstellingen van de N-VA zijn fout. Het is*

mensonge de dire que le basculement est motivé par des raisons budgétaires. Les budgets sont passés de la Cocof à la Cocom et un transfert budgétaire a eu lieu au moment du transfert des institutions.

(Sourires de Mme Dhaene)

J'invite donc la N-VA à consulter le budget de la Cocof...

Mme Liesbet Dhaene (N-VA).- Pour les institutions bilingues.

M. Alain Maron (Ecolo).- Non. Le budget a suivi pour toutes les institutions qui ont été agréées en Cocof et qui ont basculé en Cocom. Regardez les budgets au lieu de mentir !

Mme Liesbet Dhaene (N-VA).- Je vous envoie l'article de loi relatif à ce point.

M. Alain Maron (Ecolo).- Je le connais ! Je connais ces principes et ceux de la loi spéciale de financement (LSF) qui ont encouragé ce basculement des budgets de la Cocof vers la Cocom. Vérifiez vos informations avant de raconter n'importe quoi ! La raison n'est pas budgétaire...

Mme Liesbet Dhaene (N-VA).- Je vous transmettrai l'article de loi pertinent.

M. Alain Maron (Ecolo).- Envoyez-moi tout ce que vous voulez. Nous avons consulté les budgets depuis ce basculement, en Cocof et en Cocom. Consultez-les également, ainsi que la LSF que vous n'avez pas votée ni négociée par ailleurs...

(Remarques de Mme Dhaene)

Quoi qu'il en soit, contrairement aux autres, ce n'est pas vous qui avez contribué à trouver des solutions à l'évolution institutionnelle de ce pays. Pour le reste, il ne faut pas se méprendre : l'idée est de tendre vers davantage de bilinguisme et de multilinguisme, car il en va de l'intérêt des francophones. Il n'est donc pas question de faire

een leugen dat de Franstalige instellingen om financiële redenen overstapten. De budgetten werden van de Franse Gemeenschapscommissie naar de GGC overgedragen en tegelijkertijd met de overdracht van de instellingen vond een overdracht van de budgetten plaats.

(Vrolijkheid bij mevrouw Dhaene)

De N-VA moet de begroting van de Franse Gemeenschapscommissie maar eens nakijken ...

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA) *(in het Frans).*- *Voor tweetalige instellingen.*

De heer Alain Maron (Ecolo) *(in het Frans).*- *Nee, het budget werd overgedragen voor alle door de Franse Gemeenschapscommissie erkende instellingen die naar de GGC werden overgeheveld. Informeer u behoorlijk in plaats van leugens te verkopen!*

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA) *(in het Frans).*- *Ik bezorg u het betreffende wetsartikel.*

De heer Alain Maron (Ecolo) *(in het Frans).*- *Ik ken dat artikel en ook de Bijzondere Financieringswet (BFW) die tot de overdracht van de budgetten naar de GGC heeft geleid. Informeer u behoorlijk voordat u hier om het even wat komt vertellen. Er was geen financiële reden.*

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA) *(in het Frans).*- *Ik bezorg u het relevante wetsartikel.*

De heer Alain Maron (Ecolo) *(in het Frans).*- *Raadpleeg de begrotingen en de BFW, die u nooit hebt willen goedkeuren ...*

(Opmerkingen van mevrouw Dhaene)

U hebt in elk geval niet meegewerkt aan oplossingen voor de institutionele evolutie van het land. Vergis u niet: we streven naar meer tweetaligheid, want dat is in het belang van de Franstaligen.

Ik betreur overigens dat ik in Wallonië naar school ben geweest en slechte lessen Nederlands heb gekregen.

chuter le taux de multilinguisme à Bruxelles. Nous voulons au contraire qu'il y ait moins d'unilingues francophones. C'est très clair.

Je regrette d'avoir été éduqué en Wallonie et d'avoir eu de mauvais cours de langues et de néerlandais.

(Remarques de Mme Dhaene)

J'espère que tous les petits francophones et néerlandophones de Bruxelles bénéficient de cours de langues de bonne qualité. Pour le reste, vous réclamez, comme nous, davantage d'enseignement bilingue à Bruxelles. Il en va d'une compétence fédérale que nous pourrions, un jour, exercer au niveau de la Région bruxelloise.

Par ailleurs, il ne s'agit pas seulement des moyens dont dispose la Communauté française, laquelle essaie d'encourager les cours de néerlandais. Mais essayez de trouver des professeurs néerlandophones qui souhaitent donner des cours de néerlandais dans les écoles francophones à Bruxelles ! Ou que la N-VA s'organise et nous les offre bénévolement ! Je vous souhaite bonne chance !

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni.- Le problème soulevé par Mme Dhaene n'est pas d'ordre budgétaire. Il n'est pas question non plus de savoir si l'on est pour ou contre le bilinguisme généralisé. Elle explique clairement qu'elle a un problème avec le fait que nous travaillons dans un cadre bilingue. Car, selon la vision de la N-VA, il ne peut exister que deux cadres unilingues.

(poursuivant en néerlandais)

On n'en parle encore trop peu, mais la N-VA s'y emploie avec un systématisme admirable.

(Remarques de Mme Dhaene)

Vous vous accrochez à la doctrine Maddens.

(poursuivant en français)

(Opmerkingen van mevrouw Dhaene)

Ik hoop dat in Brussel zowel Franstalige als Nederlandstalige leerlingen taallessen van goede kwaliteit krijgen. U wilt net als wij meer tweetalig onderwijs in Brussel. Dat is een federale bevoegdheid, die het Brussels Gewest op een dag misschien wel kan uitoefenen.

Het gaat overigens niet alleen om de middelen van de Franse Gemeenschap, die de Nederlandse lessen probeert te bevorderen. Probeer maar eens leraren Nederlands te vinden voor het Franstalig Brussels onderwijs! Misschien kan de N-VA vrijwillig Nederlandse les gaan geven. Ik wens u alvast veel succes!

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College (in het Frans).- *Het gaat niet om een budgettair probleem en het is evenmin de vraag of iemand nu voor of tegen algemene tweetaligheid is. Mevrouw Dhaene geeft duidelijk aan dat ze een probleem heeft met het feit dat wij binnen een tweetalig kader werken. Voor de N-VA zijn immers alleen eentalige kaders aanvaardbaar.*

(verder in het Nederlands)

Er wordt nog maar weinig over gesproken, maar de N-VA doet dat op een heel bewonderenswaardige, systematische en doorgedreven manier.

(Opmerkingen van mevrouw Dhaene)

U houdt de Maddens-doctrine aan.

La doctrine du professeur Maddens est assez simple : il faut atténuer, voire supprimer tout ce qui permet de favoriser le bilinguisme ou les communautés bilingues. Pourquoi ? Parce toute structure bilingue créant la confusion entre communautés compliquerait l'objectif ultime, à savoir l'indépendance de la Flandre. Tous les autres arguments sont cosmétiques et servent à cacher ce dessein.

Et, Mme Dhaene, nous y resterons fondamentalement opposés.

(poursuivant en néerlandais)

Pourquoi ? Parce que ce serait nier ma spécificité. Je suis un zinneke et je revendique le droit de l'être.

Mme Liesbet Dhaene (N-VA) *(en néerlandais).*- *La situation du bilinguisme à Bruxelles et au sein de la Cocom prouve, pour tous les zinnekes, l'échec du système actuel.*

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni *(en néerlandais).*- *Je vous le dis en guise de clin d'œil : vous êtes aussi une zinneke, mais vous ne le savez pas encore.*

Mme Liesbet Dhaene (N-VA) *(en néerlandais).*- *Je suis une zinneke qui veut être soignée et interpellée par la police en néerlandais. Ce n'est pas le cas et s'il existe une autre manière d'y parvenir, c'est celle-là que je choisis.*

- L'incident est clos.

INTERPELLATION DE MME HANNELORE GOEMAN

(verder in het Frans)

Die is relatief eenvoudig: alles wat tweetaligheid en tweetalige gemeenschappen kan bevorderen, moet verdwijnen. Waarom? Omdat elke tweetalige structuur het bereiken van het ultieme doel, namelijk een onafhankelijk Vlaanderen, bemoeilijkt. Alle andere argumenten dienen louter om dat te verdoezelen.

Daar zullen wij ons altijd tegen blijven verzetten, mevrouw Dhaene.

(verder in het Nederlands)

Waarom? Omdat dat het ontkennen van mijn eigenheid is. Ik ben een zinneke. Ik eis het recht op om een zinneke te zijn.

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA).- De stand van zaken van de tweetaligheid in Brussel en in de GGC, voor alle zinnekes, ook de Nederlandstalige, toont het falen aan van het huidige systeem. Als de GGC volledig tweetalig had gewerkt en als er in de rusthuizen en in de wachtposten een goede Nederlandstalige zorgverlening was geweest en als Brussel inderdaad tweetalig was geweest, dan was de situatie totaal anders geweest. De GGC heeft haar eigen falen bewezen.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Ik zeg het met een knipoog: u bent ook een zinneke, maar u weet het nog niet.

Mevrouw Liesbet Dhaene (N-VA).- Ik ben een zinneke dat in het Nederlands wil verzorgd worden en door de politie in het Nederlands wil worden aangesproken. Dat gebeurt niet. Als dat op een andere manier wel kan, dan kies ik daarvoor.

- Het incident is gesloten.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW HANNELORE GOEMAN

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "la lettre ouverte de 96 médecins sur les conséquences de la pollution de l'air à Bruxelles".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni Guy Vanhengel répondra à l'interpellation.

La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (*en néerlandais*).- *Dans une lettre ouverte publiée dans De Standaard en novembre 2016, 96 médecins et spécialistes demandaient au gouvernement bruxellois de prendre des mesures plus coercitives pour réduire la pollution atmosphérique, laquelle nuit gravement à la santé et est responsable de 632 décès prématurés par an. De nombreux Bruxellois partagent cette préoccupation.*

Il y a deux ans, De Morgen avait publié une lettre analogue, signée par un groupe de médecins et d'organisations médicales bruxellois.

Confirmez-vous les chiffres des médecins ? Existe-il des analyses officielles des coûts et des risques liés à la pollution atmosphérique ?

Les médecins affirment qu'il reste beaucoup à faire au niveau de la prévention. En convenez-vous ?

Outre la mise en place de la zone de basse émission (LEZ), ils proposent au gouvernement d'encourager les véhicules propres, de taxer davantage les véhicules polluants et d'interdire le

TOT DE HEER GUY VANHENGEL, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

EN TOT DE HEER DIDIER GOSUIN, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "de open brief van 96 artsen over de gevolgen van de luchtvervuiling in Brussel".

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy Vanhengel zal de interpellatie beantwoorden.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- In een open brief in de Standaard in november 2016 vroegen 96 artsen en specialisten aan de Brusselse regering om meer dwingende maatregelen te nemen tegen de luchtvervuiling. De lijst van schadelijke gevolgen voor de gezondheid is niet min: hart- en vaatziekten, long- en blaaskankers, chronische bronchitis en astma, leukemie bij kinderen en kinderastma. De luchtvervuiling veroorzaakt 632 vroegtijdige overlijdens per jaar. Dat kan tellen als waarschuwing. Naast de dokters liggen ook veel bezorgde Brusselaars daar wakker van. Uit recent onderzoek blijkt overigens dat fijn stof nog een pak schadelijker is dan we dachten.

Het is trouwens niet de eerste keer dat dokters waarschuwen voor de gevolgen van de luchtvervuiling in Brussel. Twee jaar geleden publiceerde De Morgen een gelijkaardige brief van een groep Brusselse dokters en medische organisaties. Hopelijk krijgen we over twee jaar niet nog eens zo'n brief in de bus.

Bevestigt u de cijfers van de artsen? Bestaan daar officiële kosten- en risicoanalyses over?

De artsen zeggen dat er vooral preventief nog veel

fonctionnement du moteur au ralenti. Quel est votre avis sur ces solutions ?

Quelles mesures préventives adoptez-vous pour limiter l'exposition à l'air pollué ?

Discussion

Mme la présidente.- La parole est à Mme Maes.

Mme Annemie Maes (Groen) *(en néerlandais)*.- *La mauvaise qualité de l'air à Bruxelles et son impact sur la santé requièrent une approche transversale.*

Contrairement à ce que certains suggèrent, la qualité de l'air ne cesse de se dégrader. Certes, les mesures enregistrées indiquent une amélioration, mais c'est sans tenir compte de la présence de certaines substances extrêmement nocives pour la santé, comme les particules fines et le dioxyde d'azote (NO₂). La mauvaise qualité de l'air est responsable de difficultés respiratoires chez les enfants et de multiples problèmes de santé, entre autres des troubles cardiaques, chez les personnes âgées.

Qui plus est, nous nous conformons aux normes européennes en la matière, qui sont nettement moins sévères que celles de l'Organisation mondiale de la santé (OMS).

Bien qu'il s'agisse d'un thème transversal, j'aimerais savoir ce que vous avez entrepris au niveau de vos compétences pour informer la population de la mauvaise qualité de l'air dans la Région. Lui avez-vous expliqué que le trafic motorisé est le principal responsable de la concentration élevée de NO₂ et de particules fines ?

Comment allez-vous y remédier ? Vous pourriez

moet gebeuren. Sluit u zich daar bij aan?

Ze stellen voor dat de regering, naast de lage-emissiezone (LEZ), ook duurzame voertuigen aanmoedigt, vervuilende wagens zwaarder belast en het stationair draaien van wagens verbiedt. Wat vindt u van die oplossingen? Ook als minister bevoegd voor de fiscaliteit kunt u daar een oordeel over vellen.

Welke preventieve maatregelen neemt u om de blootstelling aan vervuilde lucht te beperken?

Bespreking

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Annemie Maes (Groen).- Ik kom niet zo vaak in deze commissie, maar ik ben blij dat het thema hier aan bod komt. Normaal gezien wordt het behandeld in de commissie voor het Leefmilieu en de Energie, terwijl een aantal aspecten in de commissie voor de Infrastructuur, belast met de Openbare Werken en de Mobiliteit, wordt besproken. In de commissie voor de Financiën en de Algemene Zaken krijgt u als minister van Financiën vragen over de fiscale aspecten. Doordat de luchtkwaliteit in Brussel te wensen overlaat en dat een impact heeft op de gezondheid, rijst des te meer de vraag of het thema niet transversaal moet worden aangepakt.

Het is zeker kommer en kwel met de luchtkwaliteit. Toch opperen sommigen dat het wel meevalt en dat de luchtkwaliteit is verbeterd. Dat klopt ten dele. Uit jarenlange metingen blijkt inderdaad dat de luchtkwaliteit erop vooruit is gegaan, maar tegelijkertijd weten we dankzij voortschrijdende inzichten dat het in verband met sommige stoffen in onze lucht niet beter gaat, integendeel. Vandaar dat artsen waarschuwen voor gezondheidsrisico's voor grote groepen mensen, in de eerste plaats voor de Brusselaars, maar ook voor alle mensen die naar Brussel komen. Specifiek gaat het over fijn stof - hoe kleiner, hoe gevaarlijker - en stikstofdioxide. Een rondvraag bij ouders maakt het meteen concreet: meer kinderen moeten een puffer gebruiken en lijden aan astmatische symptomen. Artsen zien

évoquer le Plan régional air-climat-énergie, si un jugement interlocutoire rendu par le tribunal de première instance néerlandophone de Bruxelles ne l'avait jugé insuffisant. Nous avons d'ailleurs interrogé hier la ministre Fremault sur les adaptations qu'elle compte y apporter.

Sans parler de la question préjudicielle à propos des mesures, qui est d'ordre technique.

Comment utilisez-vous vos compétences de ministre des Finances pour améliorer la qualité de l'air, au bénéfice de la santé des habitants ?

Une fiscalité automobile plus verte, sur laquelle je vous interpelle depuis 2009, devrait être une priorité absolue. La Flandre a adopté beaucoup plus rapidement des mesures à cet égard.

ook andere slachtoffers: volwassenen en zeker senioren met hartfalen. Een heleboel ziekten worden gelinkt aan het feit dat onze luchtkwaliteit niet verbeterd.

Bovendien volgen we nog steeds de Europese normen voor luchtkwaliteit, die veel minder streng zijn dan de wereldgezondheidsnormen.

Ook al gaat het om een transversaal thema, ik vernam graag wat u, vanuit uw bevoegdheid gezondheid ondernomen hebt om de bevolking te informeren over de slechte luchtkwaliteit in het gewest. Hebt u duidelijk uitgelegd dat vooral het gemotoriseerd verkeer leidt tot een hogere concentratie stikstofdioxide en fijn stof en bijgevolg slechte luchtkwaliteit? Op welke manier?

Belangrijker nog is de vraag wat u daaraan zult doen. U kunt verwijzen naar het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan. Maar volgens een tussenvonnis van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg is het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan, dat op 2 juni 2016 door de Brusselse regering werd goedgekeurd, niet voldoende. Burgers zijn naar de rechtbank gestapt, omdat hun gezondheid wordt geschaad door de slechte luchtkwaliteit en de rechter heeft hen in het gelijk gesteld! Hij oordeelde dat het plan geen passende maatregelen binnen de kortst mogelijke termijn biedt. Vandaar dat we gisteren minister Fremault vroegen of ze haar plan zal aanpassen.

Los daarvan is er trouwens ook nog de prejudiciële vraag over de metingen, wat een technische kwestie is.

Samenvattend, welke stappen doet u om vanuit uw bevoegdheid gezondheid de luchtkwaliteit te verbeteren ten bate van de gezondheid van de inwoners?

Ik maak van de gelegenheid gebruik om u ook aan te spreken op uw beleid als minister van Financiën om de luchtkwaliteit te verbeteren. De vergroening van de autofiscaliteit zou veel hoger op uw prioriteitenlijstje moeten staan. Sinds 2009 vraag ik u al om de autofiscaliteit te vergroenen. Ondertussen is het 2018. Er is hier geen sprake meer van een redelijke termijn; in Vlaanderen

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Ils n'enregistrent pas pour autant de meilleurs résultats, malgré un grand déballage dans les médias.*

Je suis fondamentalement d'accord avec vous, mais je veux que les mesures adoptées soient efficaces et porteuses d'un réel changement, ce qui implique un accord avec les deux autres Régions.

Les collègues flamands et wallons suivent le même schéma de pensée, ce qui est prometteur. J'ignore toutefois si nous aurons suffisamment de force à trois pour y parvenir.

Les collègues flamands et wallons suivent le même schéma de pensée, ce qui est prometteur. J'ignore toutefois si nous aurons suffisamment de force à trois pour y parvenir.

Mme Annemie Maes (Groen) (en néerlandais).- *C'est le malheur de notre pays. Chacun regarde ce que font les autres et rien ne se passe.*

Mme la présidente.- La parole est à M. Verbauwhede.

M. Michaël Verbauwhede (PTB*PVDA-GO!).- On aurait également pu aborder cette question en Commission de l'environnement, de la mobilité ou du logement. Cette politique est transversale et touche aux responsabilités de tout le gouvernement.

Je vais juste revenir sur cette lettre ouverte qui, effectivement, date un peu, mais dont les préoccupations sont toujours d'actualité. J'avais reçu le témoignage d'un médecin qui avait signé

heeft men veel sneller werk gemaakt van maatregelen in dat verband.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- En daar boeken ze geen betere resultaten dan wij. Met veel poeha had men het in Vlaanderen over de maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit. Dat is fijn voor de media, voor het debat en voor de galerij, maar het resultaat is identiek aan het onze, en wij hebben niets gedaan.

Ik wil gerust tegemoetkomen aan uw vraag, want ik ben het fundamenteel met u eens, maar dan wil ik dat de maatregelen ook echt resultaat opleveren. Om cinema te verkopen, hoef je niet meer bij mij aan te kloppen; daarvoor ben ik te oud. Let wel, als ik echt verandering teweeg wil brengen in dit complex en moeilijk dossier met het beleid en drastischer wil ingrijpen dan de regelgeving mij nu toelaat, dan moet ik een akkoord bereiken met de twee andere gewesten.

Het is hoopvol dat de Vlaamse en de Waalse collega's in die richting mee proberen te denken. Ik weet alleen niet of we met zijn drieën voldoende macht hebben om de knopen door te hakken. Kijk maar naar het Energiepact. Ook al waren de violen gelijkgestemd, een ingreep van buitenaf zette alles op de helling. Ik wil proberen om het goed te doen en strengere regels opleggen.

Mevrouw Annemie Maes (Groen).- Dat is het verdriet van ons land. Iedereen zit naar iedereen te kijken en er gebeurt niets.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Verbauwhede heeft het woord.

De heer Michaël Verbauwhede (PTB*PVDA-GO!) (in het Frans).- *Luchtvervuiling is een transversaal thema, waarvoor alle ministers verantwoordelijk zijn.*

Een van de medeondertekenaars van de open brief, die de Brusselse regering op de korrel nemen, omdat zij met de genomen maatregelen geen gezonde lucht garandeert, waarschuwde dat men roken met een kind in de wagen wel verbiedt, maar dat een kind op weg naar school wel het

cette carte blanche et dénonçait, justement, l'attitude du gouvernement bruxellois, disant qu'avec ce qui est mis en place maintenant, on ne garantirait pas un air propre à la population. La jeunesse respire un air absolument impur. Selon ce médecin, on peut interdire de fumer en voiture avec un enfant à bord - c'est la fameuse mesure qui est mise en avant -, mais un enfant qui respire pendant une demi-heure de trajet vers l'école l'air pollué des heures de pointe avale l'équivalent de dix-sept cigarettes chaque jour. Il y a une certaine hypocrisie à lutter aussi peu contre l'empoisonnement des nouvelles générations.

On a eu de grands débats sur la zone de basse émission. Tout en organisant, d'ailleurs, un magnifique Salon de l'auto sur le territoire de la Région...

(Remarques de M. Vanhengel)

Il est terminé ? Je n'étais même pas au courant. Dans le cadre de celui-ci, les analystes constataient un afflux de véhicules diesel sur le marché de l'occasion, notamment en raison des futures interdictions de la zone de basse émission. Le PTB avait prédit, à l'époque, que faute d'investissements massifs dans les alternatives telles que les transports en commun et le vélo, la zone de basse émission risquait de ne pas résoudre les problèmes de mobilité, et donc de pollution et de santé des Bruxellois.

L'introduction d'une telle zone à Anvers n'a pas porté ses fruits, puisqu'elle n'est pas parvenue à faire baisser la concentration de particules fines après 6 mois.

Ce n'est pas pour autant que nous y sommes opposés, mais le gouvernement devrait miser en priorité sur des mesures à long terme et réfléchir à des alternatives massives au niveau des transports publics et des vélos. L'alerte lancée par les médecins dénonce la passivité du gouvernement pour ce qui est des solutions alternatives en termes de mobilité. Des pistes cyclables ne sont toujours pas réalisées, les parkings de dissuasion se font encore attendre.

Des mesures ont-elles été prises contre les fraudeurs de Volkswagen qui faussent les chiffres

équivalent van zeventien sigaretten inademt.

We voerden heroïsche debatten over de lage-emissiezone (LEZ), maar dat belette ons niet om een fantastisch autosalon te organiseren op het grondgebied van het gewest.

(Opmerkingen van de heer Vanhengel)

Naar aanleiding daarvan meldden analisten dat er grote aantallen tweedehandsdieselauto's worden aangeboden, onder andere vanwege de toekomstige beperkingen van de LEZ. De PTB voorspelde destijds al dat de LEZ door het gebrek aan massale investeringen in alternatieven de mobiliteits- en gezondheidsproblemen niet zou oplossen.

De invoering van een LEZ in Antwerpen had niet het verhoopte effect, want de fijnstofconcentraties zijn er zes maanden later niet gedaald.

Dat betekent niet dat we tegen de LEZ zijn, maar de regering zou moeten inzetten op de lange termijn met massale investeringen in openbaar vervoer en fiets. De artsen stellen de afwachtende houding aan de kaak. Het openbaar vervoer is nog altijd geen alternatief, de fietspaden raken maar niet aangelegd en het blijft wachten op P+R's.

Zijn er maatregelen genomen tegen de sjoemelaars bij Volkswagen? Uit een recent onderzoek van Test-Aankoop blijkt dat het niet zeker is dat de auto's na de software-update minder vervuilend zijn.

De regeringsministers beweren dat ze van de strijd tegen de vervuiling omwille van de gezondheid van de Brusselaars een prioriteit maken, maar hun initiatieven weerspiegelen het dringend karakter alvast niet.

De slechte isolatie van gebouwen draagt ook bij tot de luchtvervuiling in Brussel en daartegen bestaat geen collectieve structurele maatregel, enkel de individuele isolatiepremie. Maar individuele maatregelen zullen de luchtkwaliteit niet verbeteren. We pleiten voor een ambitieus en transversaal noodplan.

Volgens de ondertekenaars van de open brief

et continuent à intoxiquer les gens ? J'avais posé cette question à la ministre Fremault. Une récente enquête de Test-Achats indiquait que, malgré le rappel des voitures par le constructeur, il n'y avait pas de certitude que celles-ci étaient moins polluantes.

Il y a une forme d'hypocrisie de la part des ministres du gouvernement qui prétendent faire de la lutte contre la pollution et de la préservation de la santé des Bruxellois une priorité, alors que les initiatives prises sur le territoire bruxellois semblent dénuées de tout caractère prioritaire.

Pour le PTB, la mauvaise isolation des bâtiments est une autre source de pollution de l'air à Bruxelles qui ne fait l'objet d'aucune mesure structurelle collective. Les primes pour l'isolation des logements ont un caractère individuel et aucune alternative sérieuse et collective n'est proposée.

Le PTB ne croit pas que des mesures individuelles permettront de lutter contre la pollution de l'air. Nous plaidons plutôt pour la mise en place d'un plan d'urgence ambitieux et transversal au niveau du gouvernement.

Selon les signataires de la carte blanche, le Plan air-climat-énergie (PACE) n'est pas une mesure suffisante.

Quelles sont les réponses du gouvernement à cet appel lancé par cent médecins bruxellois ? Quels sont les objectifs fixés pour diminuer le taux de particules fines mais aussi de noir de carbone (black carbon) et, ainsi, réduire les effets les plus nocifs de ces substances sur la santé ? Quelles sont vos réponses aux interrogations et propositions faites par les médecins dans le cadre de cette carte blanche ?

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni.- La lettre ouverte à laquelle nos collègues font référence était en effet adressée au gouvernement bruxellois, et plus particulièrement au ministre-président Rudi Vervoort et aux ministres Céline

volstaat ook het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan niet.

Hoe reageert de regering op de oproep van honderd Brusselse artsen? Hoe wil ze de fijnstof- en roetconcentratie terugdringen?

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College (in het Frans).- *De open brief was gericht aan de minister-president en de ministers Fremault, Smet en mezelf niet in het kader van onze gemeenschapsbevoegdheden, maar in het*

Fremault, Pascal Smet et moi-même, dans le cadre de nos compétences respectives au niveau de la Région et non de la Cocom.

De plus, nous avons reçu un courrier de l'équipe du centre de santé de quartier Medikuregem avec des photos très parlantes du filtre à air central de leur bâtiment.

Naturellement, il est très difficile de savoir combien de décès précisément ont été occasionnés par la pollution de l'air. En effet, les statistiques sont basées sur des extrapolations. Ceci dit, ne nous perdons pas en vains débats : la préoccupation exprimée par ces médecins est absolument légitime et nous y souscrivons. Il est indéniable que la pollution de l'air a un impact négatif important sur notre santé.

La Commission communautaire commune (Cocom) participe au financement de la cellule NEHAP (National Environment and Health Action Plan, plan national d'action environnement-santé) belge, créée dans le cadre de la conférence interministérielle mixte de l'environnement et de la santé (CIMES). La Région de Bruxelles-Capitale y participe également.

(poursuivant en néerlandais)

En 2017, cette cellule a commandé une étude sur l'impact sur la mortalité de l'exposition aiguë à la pollution atmosphérique extérieure.

Celle-ci conclut que la pollution de l'air peut être associée à la mortalité respiratoire et cardiovasculaire.

Des mesures stratégiques et opérationnelles qui réduiraient les émissions de particules en suspension, d'oxyde d'azote et d'ozone, permettraient de prolonger des vies, chaque année, en Belgique.

(poursuivant en français)

Si vous le désirez, je peux vous fournir les références exactes de cette étude pour vous permettre d'en prendre connaissance.

kader van onze gewestelijke bevoegdheden. We kregen ook een brief van het wijkgezondheidscentrum MediKuregem met veelzeggende foto's van de centrale luchtfilter van het gebouw waarin het centrum gevestigd is.

Het is zeer moeilijk te achterhalen hoeveel overlijdens er precies veroorzaakt werden door luchtvervuiling, omdat de statistieken op extrapolaties berusten. Dat neemt niet weg dat de bezorgdheid van de artsen volledig terecht is: niemand kan ontkennen dat luchtvervuiling slecht voor de gezondheid is.

De GGC draagt bij tot de financiering van de cel van het Belgische NEHAP (National Environment and Health Action Plan). Die cel werd opgericht naar aanleiding van de Gemengde Interministeriële Commissie Leefmilieu-Gezondheid (GICLG), waaraan het Brussels Gewest deelneemt.

(verder in het Nederlands)

In 2017 heeft die cel een studie besteld over de impact van de acute blootstelling aan de buitenluchtvervuiling op de mortaliteit.

Er waren verschillende conclusies. De luchtvervuiling kan in verband worden gebracht met respiratoire en cardiovasculaire mortaliteit. Een toename van het aantal cardiovasculaire overlijdens wordt verwacht tot drie dagen na een periode van sterke luchtvervuiling.

Een toename van de respiratoire mortaliteit wordt verwacht tot zes dagen na een periode van sterke luchtvervuiling gedurende de warme maanden. Vervuiling en warmte zijn daarbij de noodzakelijke factoren.

Strategische en operationele maatregelen die de uitstoot van deeltjes, stikstofdioxide en ozon beperken, zouden dus elk jaar in België levens kunnen verlengen.

(verder in het Frans)

Als u dat wenst, kan ik u meer informatie bezorgen over die studie.

Les photos du filtre à air que le centre médical de quartier Medikuregem nous ont envoyées sont éloquentes. La qualité de l'air à Bruxelles doit être améliorée.

Je vais vous livrer une expérience personnelle en la matière. Pendant une certaine période - lorsque je travaillais au cabinet de Guy Verhofstadt, alors vice-premier ministre et ministre du Budget -, j'ai occupé un bureau au premier étage d'un bâtiment situé au coin de l'avenue des Arts et de la rue de la Loi. Mon clavier d'ordinateur blanc devait toutes les deux semaines être nettoyé parce qu'il était devenu noir !

(poursuivant en néerlandais)

Le plus dérangeant, c'est que ce sont les enfants qui sont les plus exposés à cette pollution, puisqu'ils sont les plus proches du sol. Cela explique le nombre élevé d'affections respiratoires chez les petits citoyens.

(poursuivant en français)

Les mesures concrètes proposées s'inscrivent dans la politique que nous menons au niveau régional. Chacun y contribue en fonction de sa compétence respective. Cependant, la Cocom ne dispose d'aucune compétence en lien direct avec la qualité de l'air. Il s'agit en effet d'une compétence partagée entre l'autorité fédérale et les autorités régionales.

(poursuivant en néerlandais)

Si j'entreprends quelque chose, Mme Maes, ce n'est pas pour ma gloire personnelle ou la vôtre, mais parce que je veux que cela ait de l'effet.

Mme Annemie Maes (Groen) *(en néerlandais)*.- *Vous pourriez informer la population de la problématique, en plaçant par exemple les appareils de mesure de la qualité de l'air à des endroits bien visibles.*

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni *(en néerlandais)*.- *C'est ce que nous faisons, mais il est assez difficile de placer un appareil à chaque coin de rue. L'information est publiquement*

Er zijn voldoende voorbeelden die aantonen dat we echt iets moeten doen aan de luchtkwaliteit in Brussel. Ik heb dat zelf ook ondervonden toen ik een werkkamer had op de hoek van de Kunstlaan en de Wetstraat. Om de twee weken moest mijn witte toetsenbord gepoetst worden omdat het zwart was geworden!

(verder in het Nederlands)

Dan weet je meteen hoeveel je binnen krijgt als je daar zit. Het is dan ook een van de drukste kruispunten van België. Bovendien hadden we een aircosysteem dat lucht van buiten naar binnen zuigt, zodat we de vervuiling goed konden inademen.

U hoeft het me dus niet uit te leggen. Wat me het meeste stoort, is dat het voor de kinderen het ergst is. Hoe lager bij de grond, hoe smeriger de lucht en hoe nefaster voor de gezondheid. De hoge cijfers van ademhalingskwalen bij kinderen in de steden hebben daar alles mee te maken.

(verder in het Frans)

De voorgestelde maatregelen sluiten aan op het gewestelijke beleid en ieder draagt zijn steentje bij op basis van zijn bevoegdheden. De GGC heeft echter geen enkele bevoegdheid die rechtstreeks te maken heeft met de luchtkwaliteit. Dat is immers een gedeelde bevoegdheid van de federale overheid en de gewesten.

(verder in het Nederlands)

Overigens, mevrouw Maes, als ik iets doe, wil ik dat het effect heeft. Ik moet dat niet doen voor uw of mijn glorie.

Mevrouw Annemie Maes (Groen).- Vanuit uw bevoegdheid kunt u de bevolking wel op de hoogte brengen van de problematiek. Naar analogie met de geluidsmeters zou u de luchtmeters nogal opvallend kunnen plaatsen, zodat mensen zich bewust zijn van het probleem.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Dat doen we ook. Het is nogal moeilijk om op elke hoek een meter te plaatsen, maar we hebben sites waarop het mogelijk is om de

accessible et c'est ce qui importe.

(poursuivant en français)

Néanmoins, dans le cadre du travail mené par la cellule NEHAP, un Plan forte chaleur et pics d'ozone a été établi en cas de forte chaleur ou de pic d'ozone. Ce plan contient des mesures qui visent à protéger les citoyens et les personnes les plus vulnérables. La mise en œuvre de ce plan s'effectue en collaboration avec la Cellule interrégionale de l'environnement (Celine). La Cocom est associée à la mise en place du plan et ce, depuis la direction Aide aux personnes.

(poursuivant en néerlandais)

Je pourrais encore m'étendre sur le sujet, mais il me paraît plus important de vous transmettre les coordonnées de l'étude, sur laquelle nous pourrions revenir plus tard.

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) *(en néerlandais).*- *Je suis très curieuse de prendre connaissance de l'étude, mais votre réponse confirme déjà les constats des médecins sur l'impact considérable et mortifère de la pollution atmosphérique. Je soutiens l'idée de Mme Maes d'organiser une initiative commune avec la Commission de l'environnement et de l'énergie et la Commission de la santé. Nous pourrions éventuellement aussi organiser une audition sur l'étude.*

Les plans d'action du gouvernement sont une bonne chose, mais vous devez aller plus loin. En tant que ministre des Finances, vous pourriez adopter des mesures contre la pollution due au trafic. J'attends avec beaucoup d'espoir les conclusions du groupe de travail sur une fiscalité automobile plus verte.

Votre idée de pacte contre la pollution atmosphérique est une bonne chose, car seule une approche cohérente et globale permettra de s'attaquer réellement à ce problème.

evolutie van de luchtkwaliteit te volgen via Leefmilieu Brussel. De informatie is publiek toegankelijk en dat is wat telt.

(verder in het Frans)

In het kader van het NEHAP werd er overigens een actieplan opgesteld om de bevolking en kwetsbare personen te beschermen in geval van hoge temperaturen en ozonconcentraties. Het plan wordt uitgevoerd in samenwerking met de Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu (Ircel) en ook de GGC is erbij betrokken aangezien zij bevoegd is voor welzijnszorg.

(verder in het Nederlands)

Ik zou nog verder kunnen uitweiden, maar het belangrijkste lijkt me dat ik u de coördinaten van de studie bezorg. Daar kunnen we dan later nog eens over doorbomen.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- Ik ben heel benieuwd om de studie van naderbij te bekijken, maar uw antwoord bevestigt alvast wat de artsen zeggen: de gezondheidsimpact van de luchtvervuiling is heel groot en de beperking van de uitstoot van onder meer fijn stof zal levens redden. Daarom vind ik het idee van mevrouw Maes goed: laten we kijken of we met de commissie voor het Leefmilieu en de Energie en de commissie voor de Gezondheid geen gemeenschappelijk initiatief kunnen nemen. Misschien kunnen we ook een hoorzitting organiseren over de studie.

Het is een goede zaak dat de regering al een aantal actieplannen voorstelt, maar ze moet verder gaan. Als minister van Financiën kunt u maatregelen nemen tegen de vervuiling door het autoverkeer. Als ik het goed begrepen heb, is er een werkgroep rond de vergroening van de autofiscaliteit, waarvan ik de resultaten hoopvol afwacht.

Tot slot moeten we voorbij de grenzen van het gewest denken, want de luchtvervuiling stopt daar niet. Ik verwelkom uw oproep om een pact tegen

Mme la présidente.- La parole est à Mme Maes.

Mme Annemie Maes (Groen) (*en néerlandais*).- *Le parlement semble favorable à l'idée d'adopter une approche plus transversale par rapport à cette question. Vendredi dernier, le Sénat est également parvenu à rédiger un rapport d'information sur le thème de la qualité de l'air et à formuler des recommandations transversales.*

Si chaque parlement y met du sien, nous pourrions avancer. La santé est trop importante pour nous en tenir aux paroles. Il est plus que temps de passer aux actes.

Mme la présidente.- La parole est à M. Verbauwhede.

M. Michaël Verbauwhede (PTB*PVDA-GO!)- J'entends que vous êtes bien informé et je pense que l'étude sera intéressante à lire. Je vois bien que vous êtes touché par la pollution, mais pourtant, je ne sens pas chez vous ce sentiment d'urgence. Moi aussi, j'ai des expériences personnelles. J'ai, par exemple, une fille de trois mois et demi que je conduis à la crèche néerlandophone...

(poursuivant en néerlandais)

Le bilinguisme est une bonne chose.

(poursuivant en français)

En chemin vers et de la crèche, nous passons deux fois par jour près de la place Meiser et, à la fin de la journée, j'entends qu'elle tousse, qu'elle est accablée par la pollution. Cela me donne envie de remuer ciel et terre pour lui éviter des problèmes respiratoires ! Or, je ne sens pas cette urgence-là ici.

Peut-on abandonner deux minutes le formalisme

luchtvervuiling te sluiten. Het is nodig om het probleem in ons land coherent en globaal aan te pakken; alle partijen moeten op alle niveaus mee aan de kar trekken. Dat is volgens mij de enige manier om het probleem ten gronde aan te pakken.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Annemie Maes (Groen).- Het parlement reageert duidelijk positief op het idee om deze kwestie nog verder en transversaal aan te pakken. Afgelopen vrijdag is ook de Senaat erin geslaagd om een informatieverslag op te maken over het thema luchtkwaliteit en transversaal aanbevelingen te doen. Mevrouw Suskind kan dat beamen.

Als elk parlement daarmee bezig is, zullen we hopelijk vooruitgang boeken. De gezondheid van de mensen is te belangrijk om het enkel bij woorden te houden. We moeten dringend overgaan tot daden.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Verbauwhede heeft het woord.

De heer Michaël Verbauwhede (PTB*PVDA-GO!) (*in het Frans*).- *U bent duidelijk goed op de hoogte en vervuiling houdt u wel bezig, maar erg dringend vindt u het allemaal precies toch niet. Ik heb persoonlijk ook al een en ander van de luchtvervuiling gemerkt. Wanneer ik mijn dochtertje naar de Nederlandstalige crèche breng ...*

(verder in het Nederlands)

Het is goed om tweetalig te zijn.

(verder in het Frans)

Op weg van en naar de crèche komen we langs het Meiserplein. Aan het einde van de dag moet mijn kind hoesten door de vervuiling. Uiteraard wil ik hemel en aarde bewegen om ervoor te zorgen dat ze geen ademhalingsproblemen krijgt! Hier lijkt niemand dat echter dringend te vinden.

Welk noodplan hebt u om de luchtvervuiling te bestrijden? Dat is in het belang van alle

parlementaire pour connaître le plan d'urgence mis en place pour lutter contre la pollution atmosphérique ? Cela concerne votre clavier et ma fille, mais aussi l'ensemble des habitants de la Région bruxelloise, des navetteurs et même de la population belge qui vit dans les grandes villes, où ce problème est fort présent.

Doit-on attendre une nouvelle lettre des médecins, dans deux ans, pour nous rappeler encore que la pollution de l'air est un problème ici, qu'elle cause 600 morts prématurées à Bruxelles, et 11.000 en Belgique ?

Au niveau du gouvernement bruxellois, je ne sens pas l'urgence, je ne vois pas émerger de plan collectif et ambitieux pour lutter contre la pollution atmosphérique.

- *L'incident est clos.*

QUESTIONS ORALES

Mme la présidente.- L'ordre du jour appelle les questions orales.

QUESTION ORALE DE MME HANNELORE GOEMAN

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "les maisons médicales".

Brusselaars, alle pendelaars en zelfs van alle Belgen die in een grote stad wonen, waar dat probleem behoorlijk groot is.

Moet we wachten tot de artsen over twee jaar nog eens een brief schrijven om erop te wijzen dat luchtvervuiling in Brussel 600 vroegtijdige overlijdens veroorzaakt, en in heel België 11.000?

Het ontbreekt de Brusselse regering aan ambitie als het aankomt op de bestrijding van de luchtvervuiling.

- *Het incident is gesloten.*

MONDELINGE VRAGEN

Mevrouw de voorzitter.- Aan de orde zijn de mondelinge vragen.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW HANNELORE GOEMAN

AAN DE HEER GUY VANHENGEL, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDSBELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

EN AAN DE HEER DIDIER GOSUIN, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDSBELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "de wijkgezondheidscentra".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni Guy Vanhengel répondra à la question orale.

La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *Beaucoup de choses se sont passées depuis le dépôt de cette question.*

Les maisons médicales offrent des soins de qualité et accessibles sans être particulièrement coûteuses pour la collectivité, comme le confirme l'étude de KPMG publiée hier dans la presse. Par ailleurs, je suis convaincue qu'elles ne concurrencent pas les médecins de famille à Bruxelles et que nous avons un besoin croissant de ces deux types de prestataire de soins.

Je suis donc ravie que la ministre De Block arrête de s'y opposer, sachant qu'un quart des Bruxellois reportent une visite chez le médecin pour des raisons financières.

Qu'entreprenez-vous auprès de la ministre De Block pour qu'elle épargne les maisons médicales bruxelloises dans le cadre de nouvelles économies ?

(Remarques de M. Vanhengel)

Je suis contente que Bruxelles ait joué un rôle déterminant.

Les dossiers du wijkgezondheidscentrum De Wand, de la maison médicale Globule et du centre médical des Palais, introduits avant l'instauration du moratoire le 8 octobre 2017, auraient été approuvés. Quand pourront-ils démarrer ?

Maintenant que le moratoire a été levé, le centre de soins K-Nal Santé de Médecins du monde et Medikuregem pourront-ils introduire leur demande ?

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy Vanhengel zal de mondelinge vraag beantwoorden.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- Het gaat eigenlijk om een oude vraag. Ik heb die vorige zomer ingediend en dan opnieuw in oktober. Er is ondertussen heel wat gebeurd.

Gisteren verschenen de resultaten van de studie van KPMG in de pers. De studie bevestigt wat we al langer wisten en wat al door eerdere studies was aangetoond, namelijk dat de wijkgezondheidscentra niet duurder zijn voor de gemeenschap, maar wel kwaliteitsvolle en laagdrempelige zorg bieden. In die zin zijn ze een absolute meerwaarde in de gezondheidszorg. Ik ben er ook van overtuigd dat wijkgezondheidscentra en huisartsen in Brussel geen concurrenten zijn en dat er aan allebei meer nood is.

Ik ben dus heel blij dat federaal minister De Block haar verzet tegen de wijkgezondheidscentra staakt. Het is jammer dat er zo veel tijd verloren is gegaan. Een aantal projecten heeft lang stil gelegen, terwijl de nood aan extra plaatsen in Brussel bijzonder hoog is. Maar liefst een kwart van de Brusselaars stelt een bezoek aan de arts uit om financiële redenen.

Een aantal van mijn vragen zijn al beantwoord, maar ik maak van de gelegenheid gebruik om er nog enkele te stellen, onder meer over uw rol in het dossier. Welke stappen onderneemt u om er bij minister De Block op aan te dringen om de wijkgezondheidscentra in Brussel te ontzien bij nieuwe besparingen?

(Opmerkingen van de heer Vanhengel)

Ik ben blij dat Brussel daarin een doorslaggevende rol heeft gespeeld en beseft hoe belangrijk de wijkgezondheidscentra zijn.

Wat is de stand van zaken? De wijkgezondheidscentra De Wand, Maison médicale Globule en Centre médical des Palais hadden een dossier ingediend, voordat het moratorium werd ingesteld op 8 oktober 2017. Die dossiers zijn eindelijk

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Le centre médical des Palais et la maison médicale Globule, qui appliquaient déjà le système forfaitaire à Schaerbeek ont été autorisés à étendre leurs services à la kinésithérapie à partir du 1er janvier 2018. Par ailleurs, le wijkgezondheidscentrum De Wand et la maison médicale Saint-Guidon ont été autorisés à adopter le système forfaitaire à partir du 1er janvier 2018. Par contre, la demande émanant de Berchem-Sainte-Agathe a finalement été refusée parce que ses activités et sa gestion manquaient de clarté.*

Les demandes bruxelloises n'ont donc pas été refusées, mais la date d'application a été reportée au 1er janvier 2018.

La notification du conseil des ministres du 20 octobre 2016 stipulait qu'en attendant les résultats des audits concernant l'organisation, le fonctionnement et la structure des coûts des maisons médicales, aucun dossier ne serait approuvé et les budgets seraient gelés. Elle précisait par ailleurs que, dans le cadre des budgets disponibles, de nouvelles demandes pouvaient toutefois être approuvées et entrer en vigueur le 1er janvier 2017, pour autant que leur dossier ait été rentré à l'Inami avant le 8 octobre 2016.

Nous nous en sommes donc tenus à ces décisions.

Sur la base d'estimations techniques, le gouvernement fédéral a constaté un dépassement du budget prévu pour les maisons médicales et a donc reporté l'entrée en vigueur à 2018. Toutes les demandes bruxelloises introduites auprès de

goedgekeurd, als ik het goed heb begrepen.

Wanneer kunnen die van start gaan?

Er werd in eerdere vragen al gerefereerd aan het wijkzorgcentrum K-Nal Santé van Dokters van de Wereld en aan de uitbreidingsplannen van Medikuregem. Kunnen zij, nu het moratorium is opgeheven, hun aanvraag indienen?

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- De twee wijkgezondheidscentra in Schaerbeek die al werkten volgens het forfaitaire systeem, namelijk het Centre médical des Palais en het Maison médicale Globule, hebben toelating gekregen om uit te breiden met kinesithérapie vanaf 1 januari 2018. Voorts hebben twee centra toelating gekregen om vanaf 1 januari 2018 te werken volgens het forfaitaire systeem. Het gaat om het wijkgezondheidscentrum De Wand in Laken en het Maison médicale Saint-Guidon in Anderlecht. Een derde aanvraag, uit Sint-Agatha-Berchem, werd uiteindelijk na grondig bijkomend onderzoek geweigerd, omdat er te veel onduidelijkheden waren in verband met de activiteiten en het beheer. De weigering had hier dus een totaal andere reden.

De Brusselse aanvragen om over te stappen naar het forfaitaire systeem en de vragen voor uitbreiding werden dus niet geweigerd, maar de toepassingsdatum is verschoven naar 1 januari 2018. Dat gebeurde in overeenstemming met de notificatie van de ministerraad van 20 oktober 2016, die luidt: "In de eerste helft van 2017 zal een beleidsevaluatie gebeuren in de vorm van een audit inzake de organisatie, werking en kostenstructuur van de medische huizen om op basis van de resultaten het systeem te optimaliseren. In afwachting van de resultaten van de audit worden geen dossiers voor medische huizen goedgekeurd en wordt het budget bevroren. Binnen het beschikbare budget kunnen evenwel nieuwe aanvragen met datum van inwerkingtreding vanaf 1 januari 2017 worden goedgekeurd, voor zover hun dossier bij het RIZIV was ingediend voor 8 oktober 2016."

L'Inami avant le 9 octobre 2016 ont été traitées. Aucune maison médicale bruxelloise n'ayant introduit de dossier après cette date, il n'y a donc aucun dossier bruxellois en suspens.

Les résultats de l'audit du gouvernement fédéral ont été présentés lundi dernier au Comité de l'assurance où la ministre De Block a donné quelques directives, dont la suppression du moratoire.

L'Inami n'utilise le terme maison médicale que pour les organismes ayant signé un accord relatif au paiement forfaitaire de certaines prestations avec les organismes assureurs. Il s'agit d'une matière fédérale, où la Cocom n'est pas concernée. Mais nous avons à cœur les intérêts des deux maisons médicales concernées.

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *Nous sommes très contents que le moratoire ait été levé.*

Qu'en est-il des deux centres de Médecins du monde ? Le ministre Gosuin avait dit qu'ils étaient concernés par le moratoire. Le nouveau centre multidisciplinaire de Médecins du monde à Molenbeek, K-Nal Santé, a démarré, mais sans le système forfaitaire.

En outre, Medikuregem a dû mettre ses plans d'extension de côté à cause du moratoire.

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

We hebben ons dus keurig aan de beslissing gehouden. De ingediende dossiers zijn nu goedgekeurd, op voorwaarde dat ze in orde waren met de regels.

Op basis van recente, technische ramingen stelde de federale overheid een overschrijding van het budget voor de medische huizen vast en verschoof daarom de toepassingsdatum naar 2018. Alle Brusselse aanvragen die voor 9 oktober 2016 bij het RIZIV werden ingediend, zijn dus afgehandeld. Na die datum heeft geen enkel Brussels medisch huis een aanvraag ingediend. Er zijn dus geen hangende Brusselse dossiers!

De resultaten van de audit van de federale regering werden afgelopen maandag voorgesteld aan het verzekeringscomité. Daarop gaf federale minister De Block enkele richtlijnen, waaronder de opheffing van het moratorium.

Het RIZIV gebruikt de term "medisch huis" voor de medische huizen die een akkoord hebben gesloten met de verzekeringsinstellingen over een forfaitaire betaling van bepaalde verstrekkingen. Dat is federale materie waarbij de GGC geen betrokken partij is. U kunt er echter vanop aan dat wij de belangen behartigd hebben van de twee betrokken medische huizen.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- We zijn heel blij dat het moratorium wordt opgeheven.

Hoe zit het met de twee centra van Dokters van de Wereld? Minister Gosuin zei in een eerder antwoord dat die door het moratorium werden getroffen. Wijkzorgcentrum K-Nal Santé, het nieuwe multidisciplinaire centrum van Dokters van de Wereld in Molenbeek, is van start gegaan, maar vooralsnog zonder het forfaitaire systeem.

Daarnaast heeft Medikuregem zijn uitbreidingsplannen door het moratorium moeten opbergen.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Je n'en sais pas plus. Je vais voir et je vous transmettrai l'information via le secrétaire de la commission.*

- *L'incident est clos.*

QUESTION ORALE DE MME HANNELORE GOEMAN

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "les services de garde de médecins généralistes".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni Guy Vanhengel répondra à la question orale.

La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) *(en néerlandais).*- *La ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, Maggie De Block entend réorganiser les postes de garde de médecine générale en réseaux.*

Ces services jouent un rôle essentiel dans les soins de première ligne. L'audit réalisé en préparation de la réforme pointe néanmoins le faible nombre de consultations de garde : moins de deux consultations en moyenne par nuit pour un service sur deux, et une consultation à peine pour un service sur cinq.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Ik heb daar geen verder nieuws over. Ik zal dat nagaan en u de informatie bezorgen via de commissiesecretaris.

- *Het incident is gesloten.*

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW HANNELORE GOEMAN

AAN DE HEER GUY VANHENGEL, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDSBELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

EN AAN DE HEER DIDIER GOSUIN, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDSBELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "de huisartsenwachtposten".

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy Vanhengel zal de mondelinge vraag beantwoorden.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- Al jaren zien we dat het aantal personen dat met een klein probleem naar de spoeddienst van een ziekenhuis gaat, toeneemt in Brussel. Voor niet-dringende zorg kunnen patiënten nochtans ook terecht bij een huisartsenwachtpost tijdens de uren waarop de eigen huisarts niet bereikbaar is, bijvoorbeeld 's nachts. We moeten die praktijk trouwens aanmoedigen. Kortom, de wachtposten spelen een heel belangrijke rol in het kader van een toegankelijke eerstelijnszorg.

Uit een audit die federaal minister van Volksgezondheid Maggie De Block bij verscheidene

À Bruxelles, le nombre de patients qui se rendent aux services d'urgence pour des soins qui auraient pu être traités par des généralistes ne cesse d'augmenter. La ministre veut organiser un service coordonné de postes de garde en fonction des besoins des patients par région, mais en ne gardant qu'un poste de garde par réseau la nuit. Quel sera l'impact de la réforme sur nos services de garde ? L'audit a-t-il fourni des résultats plus spécifiques sur Bruxelles ?

Combien de services de garde sont-ils opérationnels en Région bruxelloise ? Combien ont-ils pris part à l'audit ? Combien de consultations sont-elles menées en moyenne par nuit ?

Les membres du Collège réuni et les autorités bruxelloises ont-ils été consultés dans le cadre de l'audit et de ses résultats ?

Combien de services de garde seraient-ils fusionnés à Bruxelles ? Le Collège réuni a-t-il été consulté à ce sujet ? Êtes-vous d'accord de fusionner les services de garde qui accueillent peu de patients la nuit ?

(Mme Magali Plovie, doyenne d'âge, prend place au fauteuil présidentiel)

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Quatre postes médicaux de garde agréés et subsidiés sont actifs à Bruxelles sous la coupole de la Garde bruxelloise (GBBW) : Athéna, 1030 à Schaerbeek, Médinuit et*

huisartsenwachtposten liet uitvoeren, blijkt dat de wachtposten 's nachts zeer weinig patiënten over de vloer krijgen. Bij de helft van de betrokken wachtposten zouden er 's nachts minder dan twee patiënten langskomen en bij één op de vijf is dat er gemiddeld zelfs minder dan één per nacht.

De audit zou de verschillen tussen de regio's weergeven, maar het is niet duidelijk wat de cijfers zijn voor het Brussels Gewest. Mevrouw De Block baseert zich op die audit voor een hervorming van de huisartsenwachtposten. Zij wil wachtposten laten fuseren en netwerken laten vormen. Per netwerk van wachtposten zou er dan 's nachts één wachtpost open kunnen blijven. Minister De Block wil verscheidene regelingen uitwerken, waarbij ze rekening zou houden met de behoeften van de patiënten per regio. Uiteraard vraag ik mij af wat dat zou betekenen voor de huisartsenwachtposten in Brussel.

Hoeveel huisartsenwachtenposten zijn er momenteel in het Brussels Gewest? Hoeveel daarvan namen aan de audit deel? Hoeveel patiënten krijgen de Brusselse wachtposten 's nachts over de vloer?

Overlegde minister De Block vooraf met de Brusselse overheden en de collegeleden? Deed ze dat nadien over de resultaten?

Hoeveel huisartsenwachtposten zouden er in Brussel fusioneren? Overlegde minister De Block daarover met het Verenigd College? Staat u achter de beslissing om huisartsenwachtposten waar zich 's nachts weinig patiënten aanmelden, te fusioneren?

(Mevrouw Magali Plovie, oudste lid in jaren, treedt als voorzitter op)

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Mevrouw Goeman, u bent een waardige opvolgster van uw voorgangster. De vraag had net zo goed van haar kunnen komen.

Consultation de médecine générale d'urgence (CMGU).

GBBW a élaboré un plan directeur 2020, approuvé par le Comité national médico-mutualiste et par le Comité de l'assurance de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité (Inami). Ce plan propose un cadre pour le développement et l'extension des services de garde en Région bruxelloise. Six postes de garde sont prévus d'ici fin 2020.

Trois postes de garde - Athéna, Médinuit et CMGU - qui existaient au moment de l'audit, ont participé à celui-ci. Portant sur l'ensemble des postes médicaux de garde du pays, cet audit a livré des résultats globaux et ne comporte pas de chiffres spécifiques par région sur les consultations de nuit.

D'après les chiffres de GBBW, 34.804 consultations de garde ont été réalisées durant l'année 2016. Ce n'est pas rien.

On peut affirmer que la tendance à la hausse s'est poursuivie en 2017.

Les patients ont accès à la Garde bruxelloise via un numéro unique à toute heure du jour et de la nuit, en français, néerlandais et anglais. Ils peuvent aussi se présenter spontanément à un poste médical de garde.

En 2016, quatre appels sur cinq ont été enregistrés via le numéro unique du service de garde. Les consultations aux postes de garde sont accessibles de 19h à 24h. La garde mobile est active de 19h à 8h du matin. Entre minuit et 8h, seule la garde mobile est disponible et effectue des visites à domicile à partir du point d'ancrage de GBBW. Les chiffres concernant les consultations de nuit sont clairement plus élevés que les résultats moyens dans l'audit général pour la Belgique.

Les postes de garde relèvent de la compétence du gouvernement fédéral. L'agrégation et les subsides sont du ressort de l'Inami. Nous ne sommes donc pas partie prenante et nous n'avons pas été consultés préalablement à l'audit. Nous n'avons pas davantage été informés de ses résultats. Il

In oktober 2017 waren er vier erkende en gesubsidieerde huisartsenwachtposten (HWP) actief onder de koepel van de Garde bruxelloise/Brusselse Wachtdienst (GBBW) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Concreet gaat het om de HWP 1000 Athena, de HWP 1030 in Schaarbeek, Médinuit en CMGU.

De GBBW heeft gewerkt aan een masterplan 2020 voor de verdere ontwikkeling en uitbreiding van de HWP's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Nationale Commissie Artsen Ziekenfondsen (Medico-Mut) en het Verzekeringscomité van het RIZIV keurden het plan integraal goed. Het biedt een duidelijk kader voor de ontwikkeling van alles bij elkaar zes wachtposten voor het einde van 2020 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Volgens mij hebben we die alle zes nodig.

Alle huisartsenwachtposten van de GBBW - dat waren toen Athena, Médinuit en CMGU - hebben actief aan de audit deelgenomen. Voor zover bekend, zijn er in de audit, uitgevoerd door Möbius, geen aparte resultaten beschikbaar van de nachtelijke consultaties per regio. Enkel de algemene en globale resultaten voor alle deelnemende wachtposten zijn bekendgemaakt in een presentatie door Möbius aan de werkgroep Medico-Mut - huisartsenwachtposten.

Volgens cijfers van de GBBW zelf werden er in totaal 34.804 wachtconsultaties uitgevoerd in het jaar 2016. Dat is niet min.

We kunnen met voorzichtigheid zeggen dat die stijgende tendens zich heeft voortgezet in 2017.

Patiënten hebben toegang tot de Brusselse Wachtdienst (GBBW) via een eengemaakt nummer dat 7 dagen op 7 en 24 uur op 24 bereikbaar is in drie talen: Nederlands, Frans en Engels. Ze kunnen zich ook spontaan aanmelden bij een huisartsenwachtpost.

In 2016 was vier vijfde van de oproepen naar het eengemaakt nummer voor de GBBW. We maken daarbij een onderscheid tussen consultaties in de wachtpost en de mobiele wacht. De vaste wachtposten zijn geopend voor consultaties tussen 19 uur en middernacht, terwijl de mobiele wacht actief is tussen 19 uur en 8 uur 's ochtends. Tussen

n'existe pas de concertation structurelle entre la ministre fédéral de la Santé publique et ses collègues des entités fédérées concernant les soins de première ligne.

Nous sommes demandeurs d'une telle concertation. Cela nous semble nécessaire, surtout depuis la sixième réforme de l'État.

À notre connaissance, aucun poste médical de garde ne devrait fusionner à Bruxelles. Les quatre postes de garde subsidiés existants ne parviennent déjà pas à couvrir les besoins de la population. Comme je l'ai dit, le plan directeur de GBBW prévoit d'ailleurs une offre élargie et la création de deux nouveaux postes de garde.

Le nombre de postes de garde par habitant étant plus faible à Bruxelles, les Bruxellois tendent à recourir systématiquement aux services d'urgence des hôpitaux pour des soins non urgents. Nous devons enrayer cette pratique, afin de désengorger les services d'urgence et leur permettre de se concentrer exclusivement sur les soins aigus.

Depuis sa création en 2014, GBBW constitue en réalité un réseau de postes de garde, conformément à la philosophie et l'esprit de la nouvelle politique en matière de soins de première ligne. C'est un avantage.

Enfin, je suis ravi de la dynamique qu'insufflent un important groupe de jeunes généralistes néerlandophones. Ils contribuent au développement du réseau de postes de garde dont Bruxelles a tant besoin.

middernacht en 8 uur is dus enkel de mobiele wacht beschikbaar. Ze verrichten bezoeken aan huis vanuit het ankerpunt van de GBBW. Het aantal bezoeken tijdens de nacht ligt bij de GBBW duidelijk hoger dan het gemiddelde resultaat in de algemene audit voor België.

De wachtposten zijn niet onze bevoegdheid. Dat is federale materie. De erkenning en de subsidiëring ervan gebeurt door het RIZIV. Aangezien wij geen betrokken partij zijn, is overleg, voorafgaand aan de audit, niet aan de orde. Wij zijn nog niet in kennis gesteld van de resultaten. Er bestaat geen rechtstreeks, structureel overleg tussen de federale minister van Volksgezondheid en haar collega's van de deelentiteiten over de eerstelijnszorg.

We zijn vragende partij voor een structureel overleg. Zeker na de zesde staats hervorming lijkt ons dat raadzaam.

In het Brussels Gewest zullen er, voor zover bekend, geen huisartsenwachtposten fusioneren. Dat komt voornamelijk omdat de vier bestaande gesubsidieerde huisartsenwachtposten onmogelijk voldoende kunnen beantwoorden aan de noden van de Brusselse bevolking. In die zin is er in het masterplan in een uitbreiding met minstens twee huisartsenwachtposten voorzien. Het aantal huisartsenwachtposten tegenover de totale populatie in Brussel ligt nog veel lager dan in de rest van België. Daarom maken nog veel Brusselaars gebruik van de spoeddiensten van ziekenhuizen. Die praktijk willen we precies vermijden, opdat spoeddiensten zich perfect en exclusief kunnen concentreren op de spoedeisende gevallen en niet op de griepjes en andere kleine kwalen, die de huisartsen moeten behandelen.

Het voordeel van de latere ontwikkeling en uitbreiding van de wachtposten in Brussel is dat de Brusselse Wachtdienst (GBBW) sinds zijn ontstaan eind 2014 conform de filosofie en de geest van de nieuwe politiek al het een netwerk voor de bestaande huisartsenwachtposten vormt.

De vraag om huisartsenwachtposten met weinig meldingen te fusioneren, is dus niet aan de orde.

Ik ben zeer blij met de fijne dynamiek bij een

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *Je suis ravie que nous soyons sur la même longueur d'onde.*

Je regrette par contre qu'il n'existe pas de chiffres distincts concernant les consultations nocturnes à Bruxelles. Leur nombre serait en hausse, d'après une autre étude.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Il s'agit de chiffres de GBBW.*

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *Dans le plan directeur, il est même question d'un élargissement à six postes de garde à Bruxelles. Qui a élaboré ce plan directeur ?*

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Les autorités fédérales.*

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *Il n'y aura donc pas de fusion et une extension serait souhaitable. Il y a en effet trop peu de postes de garde à Bruxelles. Nous devons en créer d'autres, si nous voulons éviter que les Bruxellois ne continuent à se rendre aux urgences pour des soins mineurs.*

Toute forme de concertation structurelle est bonne à prendre après la sixième réforme de l'État, car le morcellement de notre offre de soins complique les choses inutilement, certainement à Bruxelles.

- *L'incident est clos.*

grote groep jonge Nederlandstalige huisartsen. Die hebben zich heel goed en efficiënt ingespannen om bij te dragen tot het netwerk van wachtposten, die absoluut nodig zijn in Brussel.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- Het verheugt mij dat we op dezelfde golflengte zitten.

Ik vind het spijtig dat er in de studie van Möbius geen aparte cijfers over de nachtelijke consultaties in Brussel zijn, maar een andere studie lijkt te bevestigen dat het aantal aanmeldingen bij de Brusselse huisartsenwachtposten een stijgende lijn vertoont.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Het gaat om cijfers van de GBBW zelf.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- In het masterplan 2020 is er zelfs sprake van een uitbreiding van het aantal huisartsenwachtposten in Brussel tot zes. Van wie is dat masterplan precies afkomstig?

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- Van de federale overheid.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- Er komt dus geen fusie. De uitbreiding is zeker een goede zaak. Ik denk dat er inderdaad te weinig wachtposten in Brussel zijn en dat we daar meer op moeten inzetten, als we de tendens willen keren waarbij patiënten ook voor kleinere gezondheidsproblemen onmiddellijk naar een spoeddienst gaan.

Ik juich tot slot elke vorm van structureel overleg na de zesde staats hervorming toe, want de versplintering van ons zorglandschap maakt de zaken nodeloos ingewikkeld, zeker in Brussel.

- *Het incident is gesloten.*

**QUESTION ORALE DE M. DOMINIEK
LOOTENS-STAEI**

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU
COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR
LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA
FONCTION PUBLIQUE, LES
FINANCES, LE BUDGET ET LES
RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU
COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR
LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA
FONCTION PUBLIQUE, LES
FINANCES, LE BUDGET ET LES
RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "la popularité croissante du gaz
hilarant et les conséquences dommageables
pour la santé".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni
Guy Vanhengel répondra à la question orale.

La parole est à M. Lootens-Stael.

M. Dominiek Lootens-Stael (Vlaams Belang)
(en néerlandais).- *L'inhalation de gaz hilarant ou
protoxyde d'azote (N2O) semble connaître une
popularité croissante, surtout auprès des jeunes,
dont le corps est plus vulnérable que celui d'un
adulte.*

*Or, tout comme l'inhalation d'autres substances
volatiles, celle de gaz hilarants peut induire
irritations, troubles de la coordination, trous de
mémoire, perte temporaire du sens des réalités,
vomissements, pertes de conscience, et même la
mort (une vingtaine de personnes en sont mortes
au Royaume-Uni). À long terme, le protoxyde
d'azote peut aussi entraîner stérilité, impuissance
et lésions du système nerveux. En outre, il est
dangereux pour les personnes ayant une carence
en vitamine B12.*

*À Bruxelles, le phénomène progresse, comme en
témoignent les capsules vides de gaz hilarant qui
sont régulièrement retrouvées, notamment dans
des endroits où les jeunes se réunissent à*

**MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER
DOMINIEK LOOTENS-STAEI**

AAN DE HEER GUY VANHENGEL, LID
VAN HET VERENIGD COLLEGE,
BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-
BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE
FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE
EXTERNE BETREKKINGEN,

EN AAN DE HEER DIDIER GOSUIN,
LID VAN HET VERENIGD COLLEGE,
BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-
BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE
FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE
EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "de stijgende populariteit van
lachgas en de schadelijke gevolgen voor de
gezondheid".

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy
Vanhengel zal de mondelinge vraag
beantwoorden.

De heer Lootens-Stael heeft het woord.

**De heer Dominiek Lootens-Stael (Vlaams
Belang).**- Het inhaleren van lachgas of
distikstofmonoxide (N2O) lijkt een stijgende
populariteit te kennen. Net als bij andere vluchtige
snuifmiddelen, ervaart men bij lachgas bijna
onmiddellijk een euforische roes, dikwijls met
lach- of gichelbuien. Typisch voor lachgas zijn
kleurrijke hallucinaties. De euforische toestand
duurt niet lang. De effecten zijn uiteraard
afhankelijk van de dosis: hoe groter de dosis, hoe
krachtiger de effecten. Ja, inderdaad, ik heb me in
het probleem verdiept. Ik lach namelijk graag,
maar wens dat op natuurlijke wijze te doen.

Lachgas inhaleren brengt dezelfde risico's met
zich mee als het gebruik van andere vluchtige
snuifmiddelen, bijvoorbeeld irritatie van ogen,
neus, keel, luchtwegen en huid, braakneigingen,
misselijkheid, bewustzijnsverlies, coma en zelfs
de dood. Er kunnen coördinatiestoornissen en
gaten in het kortetermijngeheugen ontstaan. Het
dronken gevoel bij het inademen van lachgas
wordt veroorzaakt door een zuurstofgebrek in de

Molenbeek et Schaerbeek. Mais il est difficile d'intervenir dans la mesure où le produit n'est pas interdit.

Envisagez-vous de prendre des mesures pour interdire la vente de ces capsules aux mineurs ? Il y a une proposition de loi en la matière, mais elle ne progresse pas beaucoup. Il serait positif que le Collège réuni fasse bouger les choses.

Des actions de sensibilisation sont-elles prévues dans les écoles, mouvements de jeunesse, etc., pour en souligner les dangers ? À quelles autres mesures pensez-vous pour empêcher l'usage nocif des gaz hilarants en Région de Bruxelles-Capitale ?

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *La consommation de gaz hilarant est une mode qui ressurgit régulièrement parmi les jeunes à certains endroits.*

Confrontées au phénomène depuis de nombreuses

hersenen, wat kan zorgen voor coördinatie-stoornissen en dus ook voor valpartijen en verwondingen. Daarbovenop komt het tijdelijke verlies van iedere realiteitszin. Op langere termijn is lachgas gevaarlijk voor mensen met een tekort aan vitamine B12. Langdurig gebruik van lachgas kan ook leiden tot onvruchtbaarheid, impotentie en beschadiging van het zenuwstelsel.

Aangezien lachgas vooral gebruikt wordt door jongeren, mogen we niet over het hoofd zien worden dat het lichaam van een jongere kwetsbaarder is dan dat van een volwassene.

In het Verenigd Koninkrijk vielen de voorbije jaren al ongeveer twintig doden door lachgas. Nu blijkt het gebruik ervan ook in Brussel aan een opmars bezig. De burgemeester van Molenbeek gaf bijvoorbeeld al te kennen dat gemeente-arbeiders regelmatig lege gascapsules terugvinden in de parken en op plaatsen waar jongeren samenkomen. Ertegen optreden is moeilijk, aangezien het niet om een verboden product gaat. Ondertussen heb ik in de media vernomen dat ook in Schaerbeek op verschillende plekken capsules worden teruggevonden. Het probleem breidt zich dus inderdaad uit.

Overweegt u maatregelen om de verkoop van dergelijke capsules aan minderjarigen te verbieden? Er is een wetsvoorstel ter zake ingediend, maar dat boekt niet veel vooruitgang. Het zou goed zijn als het Verenigd College proactief schot in de zaak krijgt.

Staan er bewustmakingsacties gepland in scholen, jeugdverenigingen en dergelijke om te wijzen op de gevaren? Aan welke andere maatregelen denkt u om het schadelijk gebruik van lachgas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen te gaan?

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- De consumptie van lachgas blijft een modeverschijnsel bij jongeren. Het duikt periodiek op bepaalde plaatsen op. De preventie-vzw's kennen het fenomeen al een aantal jaren.

années, les asbl de prévention préfèrent passer par des animateurs de quartier pour communiquer à ce sujet avec les jeunes, afin d'éviter d'éveiller leur curiosité et de les inciter à la consommation par de grandes campagnes de communication.

D'après les données de 2014 et 2015, les plus récentes dont nous disposons, aucun cas de décès lié à la consommation récréative de ce gaz n'a été dénombré à Bruxelles.

La vente des capsules pour la chantilly est une compétence fédérale.

Les Communautés flamande et française peuvent, quant à elles, coordonner des actions ciblées dans une école ou un mouvement de jeunesse où l'observe une consommation de ce gaz.

En outre, la Communauté flamande et la Cocof ont pris des mesures pour surveiller la consommation et sensibiliser les intervenants des communes concernées. L'objectif est de toucher les utilisateurs avérés sans donner de mauvaises idées au grand public par trop de publicité.

Mme la présidente.- La parole est à M. Lootens-Stael.

M. Dominiek Lootens-Stael (Vlaams Belang) *(en néerlandais).*- *Je suis heureux qu'il n'y ait pas eu de morts en 2014 et 2015. Mais ne sous-estimons pas le danger : il y en a tout de même eu une vingtaine en Grande-Bretagne ces dernières années.*

Je comprends votre volonté de ne pas élaborer de vaste campagne de prévention par crainte d'induire l'effet inverse. Interdire la vente relève, certes, du niveau fédéral, mais le Collège réuni peut attirer l'attention du ministre fédéral

Zij communiceren bij voorkeur met die jongeren via de buurtwerkers. De reden daarvoor is dat ze willen vermijden dat communicatiecampagnes voor een breed publiek en persberichten jongeren nog nieuwsgieriger zouden maken en hen net zouden aanzetten tot gebruik. Het is een delicaat onderwerp en ik heb daarvoor begrip. De benaming maakt dat het iets vrolijk lijkt, maar dat is het niet.

De meest recente gegevens waarover we beschikken, dateren van 2014 en 2015. Voor die periode vermelden de in Brussel verzamelde overlijdensformulieren geen overlijden dat in verband kan gebracht worden met een recreatieve consumptie van lachgas.

De verkoop van de capsules voor slagroom valt onder de bevoegdheid van de federale overheid.

De Vlaamse en de Franse Gemeenschap zijn bevoegd voor doelgerichte acties, bijvoorbeeld op het moment dat er consumptie wordt vastgesteld op school of in de jeugdbeweging.

Daarnaast hebben de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (Cocof) ook maatregelen genomen om nauwer toe te zien op het gebruik en om de belanghebbenden van de betrokken gemeenten bewust te maken en te informeren over het onderwerp. Zij richten zich dan tot diegenen bij wie het gebruik vastgesteld wordt, om anderen niet op verkeerde ideeën te brengen.

Mevrouw de voorzitter.- De heer Lootens-Stael heeft het woord.

De heer Dominiek Lootens-Stael (Vlaams Belang).- Ik ben blij dat er in 2014 en 2015 geen overlijdens zijn vastgesteld. Toch herhaal ik dat er in Groot-Brittannië de voorbije jaren een twintigtal overlijdens ten gevolge van het gebruik van lachgas zijn vastgesteld. We mogen het gevaar niet onderschatten.

Ik snap dat u geen al te brede preventiecampagnes opzet. Die zouden inderdaad een omgekeerd effect kunnen teweegbrengen. De verkoop verbieden is een federale zaak, maar het kan geen kwaad om de

compétent sur le pic de consommation qui s'annonce. Les autorités fédérales doivent ouvrir l'œil pour pouvoir intervenir à temps.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Nous prenons votre suggestion à cœur.*

- L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME HANNELORE GOEMAN

À M. GUY VANHENGEL, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

ET À M. DIDIER GOSUIN, MEMBRE DU COLLÈGE RÉUNI, COMPÉTENT POUR LA POLITIQUE DE LA SANTÉ, LA FONCTION PUBLIQUE, LES FINANCES, LE BUDGET ET LES RELATIONS EXTÉRIEURES,

concernant "le baromètre hospitalier de la Mutualité chrétienne".

Mme la présidente.- Le membre du Collège réuni Guy Vanhengel répondra à la question orale.

La parole est à Mme Goeman.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *Le baromètre hospitalier de la Mutualité chrétienne indique que, si la facture totale de la prise en charge journalière a diminué (-1%), davantage de suppléments d'honoraires ont été facturés (+4%).*

federale overheid te herinneren aan het probleem. Ik kan me voorstellen dat het probleem groter is in grotere steden dan op het platteland. Het Verenigd College kan de bevoegde, federale minister wijzen op de nieuwe, nakende piek. De federale overheid moet extra waakzaam zijn, zodat ze tijdig kan ingrijpen.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- We nemen uw suggestie ter harte.

- Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW HANNELORE GOEMAN

AAN DE HEER GUY VANHENGEL, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

EN AAN DE HEER DIDIER GOSUIN, LID VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET GEZONDHEIDS-BELEID, HET OPENBAAR AMBT, DE FINANCIËN, DE BEGROTING EN DE EXTERNE BETREKKINGEN,

betreffende "de ziekenhuisbarometer van de Christelijke Mutualiteit".

Mevrouw de voorzitter.- Collegelid Guy Vanhengel zal de mondelinge vraag beantwoorden.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- De CM-ziekenhuisbarometer, die dit jaar voor de twaalfde keer op rij wordt uitgebracht, geeft op basis van een analyse van 1,4 miljoen euro ziekenhuisfacturen aan hoeveel en waarvoor patiënten betalen.

Depuis des années, on constate qu'un nombre croissant d'hôpitaux augmentent les plafonds des honoraires et que la moyenne des suppléments d'honoraires suit ce mouvement. Et les hôpitaux bruxellois figurent au top dix de ceux qui ont les suppléments d'honoraires moyens les plus élevés, bien que les patients y soient souvent particulièrement vulnérables sur les plans financier et social.

De plus, il y a régulièrement des rumeurs d'abus concernant des médecins qui ne veulent pas traiter des patients s'ils ne prennent pas une chambre individuelle ou les envoient vers un autre hôpital. De telles pratiques débouchent sur une médecine à deux vitesses où les patients les plus aisés sont plus vite et mieux traités.

Dans son plan en huit points pour éviter une médecine à deux vitesses, la Mutualité chrétienne plaide notamment pour une limitation des suppléments d'honoraires en chambre individuelle.

Les hôpitaux qui ont été construits avec des subsides publics, qui sont financés pour soigner leurs patients et où les prestations des médecins sont remboursées dans une large mesure par la sécurité sociale doivent offrir des soins de santé abordables et égaux à tout le monde.

Bien que le financement des hôpitaux soit une compétence fédérale, il est temps que le gouvernement bruxellois agisse. Dans le cadre de la conférence interministérielle (CIM) de la santé publique, il pourrait encourager la ministre fédérale à résoudre ce problème préoccupant. Il pourrait aussi utiliser ses compétences comme levier, par exemple en établissant des conditions tarifaires et en intégrant l'interdiction de refuser la prise en charge ou le traitement dans les normes de reconnaissance ou les normes de financement de l'infrastructure.

La Région bruxelloise est-elle impliquée dans la réforme du financement des hôpitaux ? Quelle position le gouvernement a-t-il adoptée à propos des suppléments d'honoraires ? A-t-il suffisamment défendu la situation spécifique des hôpitaux bruxellois et de leurs patients ?

De cijfers zijn frappant. Terwijl de totaalfactuur van de dagopname 1% goedkoper werd, werden er 4% meer ereloonsupplementen aangerekend. We zien al jaren een geleidelijke toename van de ereloonsupplementen. Alsmaar meer ziekenhuizen verhogen de plafonds van die honoraria en ook het gemiddelde aangerekende ereloonsupplement stijgt jaar na jaar. Brussel staat opnieuw als duurste leerling van de klas in de top tien van ziekenhuizen met de hoogste gemiddelde ereloonsupplementen. Op de eerste plaats staat Chirec met 171% en ook de rest van de top tien staat vol Brusselse ziekenhuizen: Cliniques universitaires Saint-Luc (3e plaats), Europaziekenhuizen (4e plaats), UVC Brugmann (7e plaats), Cliniques universitaires de Bruxelles - Hôpital Erasme (9e plaats). Tegelijk zijn de patiënten in Brussel vaak financieel en sociaal zeer kwetsbaar.

Daarbovenop duiken regelmatig geruchten op over misbruiken in ziekenhuizen: artsen die patiënten verplichten een eenpersoonskamer te kiezen en hen in geval van weigering niet willen behandelen of doorsturen naar een ander ziekenhuis. Dergelijke praktijken leiden uiteindelijk tot een geneeskunde met twee snelheden, waarbij men meer goeude patiënten sneller en beter behandelt.

In haar achtpuntenplan om een geneeskunde met twee snelheden te vermijden, pleit de CM dan ook onder meer voor een beperking van de ereloonsupplementen in eenpersoonskamers.

Ziekenhuizen die met overheidssubsidies gebouwd worden, die gefinancierd worden voor de verzorging van hun patiënten en waar de prestaties van artsen in grote mate worden terugbetaald door de sociale zekerheid, moeten medische zorg aanbieden die voor iedereen gelijk is en betaalbaar blijft.

Hoewel de ziekenhuisfinanciering een federale bevoegdheid is, wordt het tijd dat de Brusselse regering haar handen uit de mouwen steekt. Zo kan ze in het kader van de interministeriële conferentie Volksgezondheid de federale minister blijven aansporen om iets te ondernemen om dit prangende probleem op te lossen. Ze kan de eigen bevoegdheden echter ook als hefboom gebruiken om voorwaarden te stellen om de toegankelijkheid

Avez-vous déjà tenté d'assortir les mesures de votre compétence de conditions comme le respect d'un plafond pour les suppléments d'honoraires ou l'obligation de traiter tout patient ? Si vous estimez que les mesures nécessaires ne sont pas de votre ressort, des avis du Conseil d'État, des publications juridiques ou universitaires le démontrent-ils ?

Mme la présidente.- La parole est à M. Vanhengel.

M. Guy Vanhengel, membre du Collège réuni (en néerlandais).- *Le financement des hôpitaux est surtout une compétence fédérale.*

Les Communautés sont compétentes pour le financement des infrastructures et des appareils médicaux lourds. Nous avons, par exemple, fourni un effort considérable pour que la superbe infrastructure toute neuve du nouveau Centre hospitalier interrégional Edith Cavell (Chirec) puisse se développer sur le site de Delta.

Les Communautés sont aussi compétentes en matière d'agréments et de politique de soins des établissements hospitaliers.

La loi spéciale du 8 août 1980 de réforme institutionnelles stipule que la législation organique et le financement de l'exploitation sont des compétences fédérales. L'unique exception est la compétence pour les investissements dans l'infrastructure et les services médico-techniques,

te waarborgen. Dat laatste kan bijvoorbeeld door tariefvoorwaarden op te leggen en door het verbod op de weigering van opname of behandeling in te bouwen in de erkenningsnormen of in de normen voor de financiering van de infrastructuur.

Was het Brussels Gewest betrokken bij de hervorming van de ziekenhuisfinanciering? Welk standpunt heeft de regering ingenomen over de ereloonsupplementen? Heeft ze de specifieke situatie van de Brusselse ziekenhuizen en hun patiënten voldoende verdedigd?

Hebt u al pogingen ondernomen om eigen beleidsmaatregelen, in het kader van uw bevoegdheden, te koppelen aan bepaalde voorwaarden, zoals een beperking van ereloonsupplementen tot 100% of een verbod op de weigering van behandeling? Als u van oordeel zou zijn dat u niet bevoegd bent, bestaan er dan adviezen van de Raad van State, juridische publicaties of universitaire studies die aantonen dat de noodzakelijke maatregelen buiten uw bevoegdheidsdomein liggen?

Mevrouw de voorzitter.- De heer Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College.- De ziekenhuisfinanciering is voornamelijk een federale bevoegdheid. De gemeenschappen kunnen enkel beperkt of onrechtstreeks optreden.

De gemeenschappen zijn wel bevoegd voor de financiering van de infrastructuur en de zware medische apparatuur. We zijn dan ook bijzonder fier met de officiële opening van het nieuwe Centre hospitalier interrégional Edith Cavell (Chirec), die komend weekend plaatsvindt. Wij leverden een enorme inspanning opdat de infrastructuur zich kon ontwikkelen op de site Delta in Oudergem. Het Chirec is een fusie van de ziekenhuissites Edith Cavell in Ukkel en Leopoldpark in Etterbeek, met een gloednieuwe en spectaculair mooie infrastructuur.

Verder zijn de gemeenschappen ook bevoegd voor het beleid van de zorgverstrekkingen in de verplegingsinrichtingen. Daaronder valt ook de

qui revient aux Communautés. C'est le volet A1-A3 du budget des moyens financiers des hôpitaux, dont la capacité a été fixée après d'après discussions avec l'autorité fédérale.

Lors des discussions au parlement fédéral, les auteurs de la proposition de loi spéciale relative à la sixième réforme de l'État ont expliqué que le statut du médecin hospitalier relevait de la législation organique et que son organisation n'était, dès lors, pas transférée aux Communautés.

Les mesures visant à limiter les suppléments d'honoraires sont reprises dans les articles 97 et 152 de la loi coordonnée sur les hôpitaux et autres établissements de soins du 10 juillet 2008. La réforme du financement des hôpitaux est donc une compétence essentiellement fédérale.

La réforme en cours du financement des hôpitaux est principalement aux mains du niveau fédéral. La ministre fédérale de la Santé publique organise une concertation avec les entités fédérées compétentes, dont la Cocom. Il va de soi que nous y défendons les spécificités du paysage social et hospitalier bruxellois.

Jusqu'à présent, la concertation n'a pas porté sur l'augmentation des suppléments d'honoraires, car nous avons surtout dû expliquer que nous devons dépasser le compartimentage structurel et régional. C'est un point dont nous sommes particulièrement tributaires du fait de notre localisation et de la présence sur notre territoire de nombreuses institutions de différents types (privées et publiques) et de plusieurs hôpitaux universitaires.

Pour éviter un effet de vases communicants, la réforme du financement des hôpitaux exige une approche globale et de la concertation. Il s'est par exemple avéré que la suppression des suppléments d'honoraires dans les chambres doubles ou communes avait accéléré leur augmentation dans les chambres individuelles.

La ministre De Block a donc demandé à la Commission nationale médico-mutualiste (CNMM) d'analyser cette question et de faire des propositions pour stopper cette évolution. Les

reconnaisbevoegdheid.

De bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt uitdrukkelijk dat de organieke wetgeving en de financiering van de exploitatie federale bevoegdheden zijn. De enige uitzondering is de bevoegdheid voor de investeringen in de infrastructuur en in de medisch-technische diensten. Dat is het fameuze deel A1-A3 van het Budget van de Financiële Middelen van de ziekenhuizen. Dat komt de gemeenschappen toe. De juiste omvang daarvan ligt nu zo goed als vast, maar daar was een heus partijtje armworstelen met de federale overheid voor nodig.

Tijdens besprekingen in het federaal parlement werd die bevoegdheid toegelicht. De auteurs van het voorstel van de bijzondere wet op de zesde staats-hervorming hebben er duidelijk bij vermeld dat het statuut van de ziekenhuisarts onder de organieke wetgeving valt en dat de organisatie van dat statuut bijgevolg geen bevoegdheid van de gemeenschappen is geworden bij de overheveling van de bevoegdheidspakketten.

Maatregelen om de ereloon-supplementen te beperken, zijn opgenomen in de artikelen 97 en 152 van de gecoördineerde wet op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinstellingen van 10 juli 2008, respectievelijk in de hoofdstukken 'Financiering van de werkingskosten' en 'Geldelijk statuut van de ziekenhuisarts'. De hervorming van de ziekenhuisfinanciering is dus voornamelijk een federale bevoegdheid en loopt nog.

De federale minister van Volksgezondheid organiseert een overleg met alle bevoegde deelstaten. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) is daarbij betrokken. Het spreekt voor zich dat wij in dat overleg de nadruk leggen op de eigenheden van het Brusselse sociale landschap en ziekenhuislandschap en dat we die ook verdedigen.

Het overleg ging nog niet over de specifieke kwestie van de toename van de ereloon-supplementen. Tot nog toe heeft het ons vooral veel inspanningen gekost om aan de anderen uit te leggen dat we over de verzuilde structuurgrenzen en over de gewestgrenzen heen moeten

discussions sont en cours. Il y a également des discussions avec les représentants des hôpitaux au niveau fédéral.

Trop de suppléments sont en effet demandés, mais les économies qui leur sont imposées mettent les hôpitaux à rude épreuve, et des mesures éparses augmenteraient leurs problèmes financiers et se répercuteraient sur les patients. Par ailleurs, les suppléments d'honoraires et de chambre sont une source de revenus que les hôpitaux utilisent pour financer des soins d'égale qualité pour tous les patients, indépendamment du type de chambre.

Nous surveillons constamment la matière dans le cadre de la concertation en cours entre les différents niveaux de pouvoir.

functioneren. Dat is nu net een punt waar wij heel erg afhankelijk van zijn, door onze ligging, door de grote aanwezigheid van verschillende soorten instellingen (privé en publiek) op ons grondgebied, en door de aanwezigheid van maar liefst drie universitaire ziekenhuizen.

De hervorming van de ziekenhuisfinanciering vereist een globale benadering om elk risico op een effect van communicerende vaten te vermijden. Zo moeten we vermijden dat de vermindering van een financieringspost de toename van een andere financieringspost met zich meebrengt.

Zo heeft de federale minister van Volksgezondheid onlangs in antwoord op een parlementaire vraag aangehaald dat de afschaffing van de ereloonsupplementen in twee- of meerpersoonskamers de toename van de ereloonsupplementen in de eenpersoonskamer versneld heeft. Dat was niet de bedoeling.

Om dat te vermijden is overleg essentieel. Minister De Block heeft vanuit haar bevoegdheid Volksgezondheid aan de Nationale Commissie Geneesheren-Ziekenfondsen (NCGZ) gevraagd om dat probleem te analyseren en voorstellen te doen om aan die evolutie een halt toe te roepen. Die discussies zijn volop aan de gang. Ook met de vertegenwoordigers van de ziekenhuizen zijn er op federaal niveau gesprekken.

Het is een feit dat er te veel supplementen worden gevraagd. Anderzijds zijn wij er ons van bewust dat de ziekenhuizen op dit moment zwaar op proef worden gesteld door de opgelegde besparingen. Losse maatregelen zouden hen nog zwaarder in de financiële problemen brengen. De patiënt zou dat zeker voelen. De ereloon- en kamersupplementen zijn immers een inkomstenbron die de ziekenhuizen gebruiken om de zorg voor alle patiënten te financieren, met dezelfde zorgkwaliteitsgarantie, ongeacht het kamertype.

In het kader van het lopende overleg tussen de verschillende overheden waken we daar constant over.

Mme la présidente.- La parole est à Mme Goeman.

Mevrouw de voorzitter.- Mevrouw Goeman heeft het woord.

Mme Hannelore Goeman (sp.a) (en néerlandais).- *La Cocom libère des montants colossaux pour le financement de l'infrastructure des hôpitaux. Je suis d'autant plus frustrée par les pratiques injustes qui s'y rencontrent.*

D'après votre réponse, la détermination d'un plafond pour les suppléments d'honoraires et le financement des hôpitaux relève exclusivement du niveau fédéral, mais vous participez à la concertation à propos du nouveau financement des hôpitaux bruxellois.

J'espère que vous estimez aussi qu'il est scandaleux que Bruxelles soit champion en matière de suppléments d'honoraires, bien qu'ils soient utilisés pour compenser le financement insuffisant de nos hôpitaux. J'espère que vous continuerez à insister sur cette question dans la concertation avec la ministre fédérale, d'autant que nous voyons que le plafonnement des suppléments honoraires en chambre double a incité les gens à prendre une chambre individuelle.

Je compte sur vous pour que ce problème reste à l'ordre du jour, car il menace l'accessibilité financière des hôpitaux bruxellois, dont les soins restent de grande qualité.

- L'incident est clos.

_____

Mevrouw Hannelore Goeman (sp.a).- Uit de begroting blijkt duidelijk dat de GGC gigantische bedragen vrijmaakt voor de financiering van de infrastructuur van ziekenhuizen. U begrijpt dus vast mijn frustratie over het feit dat wij wel geld vrijmaken voor de bouw van nieuwe ziekenhuizen, terwijl er vervolgens in die ziekenhuizen totaal onrechtvaardige praktijken plaatsvinden.

Uit uw antwoord heb ik begrepen dat het bepalen van een plafond voor ereloonsupplementen en de ziekenhuisfinanciering twee exclusief federale bevoegdheden zijn, maar dat u ondertussen overlegt over de nieuwe financiering van de Brusselse ziekenhuizen.

Ik hoop dat we het erover eens zijn dat het een schande is dat Brussel de absolute koploper is inzake ereloonsupplementen. Dat heeft alles te maken met de gebrekkige financiering van onze ziekenhuizen: de supplementen worden gebruikt om de rekeningen te doen kloppen. Dat zal er ook niet op beteren, want er wordt massaal bespaard op onze ziekenhuizen. Dat blijft voor mij een gigantisch aandachtspunt en ik hoop dat u erop zult blijven hameren tijdens het overleg met de federale minister, zeker nu we de kwalijke evolutie zien waarbij het plafond op de ereloonsupplementen in tweepersoonskamers er in feite voor heeft gezorgd dat dokters nu mensen naar een eenpersoonskamer duwen.

Ik reken op u om dat probleem op de agenda te blijven zetten, want het brengt de betaalbaarheid van de Brusselse ziekenhuizen - die inderdaad nog altijd zorg van hoge kwaliteit bieden - in het gedrang.

- Het incident is gesloten.

_____